

Eredményünk annál becsesebb, mert a javítások mind elég kicsinyek és az ellenőrző egyenletek egyezése mindenütt teljesen kielégítő.

Egyenleteink helyességét igazolja még a mellékelt hodograf is (9. ábra), hol a kiegyenlítődés az észlelések és a végzett számítások között igen szépen láthatók.

Tanulmányom befejezésével kedves kötelességemnek tartom e helyen is hálás köszönetemet kifejezni szeretett tanáromnak, dr. KÖVESLIGETHY RADÓ egyetemi ny. r. tanár úrnak, aki nehéz munkámban szíves útmutatással és felvilágosítással támogatott.

Nemkülönben köszönettel adózom dr. PÉCSI ALBERT tanársegéd úrnak, aki szíves segítségével munkám elkészítéséhez nagyban hozzájárult.

Budapest. 1913 január hónap 25-én.

TÁRSULATI ÜGYEK.

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT HATVANHARMADIK KÖZGYŰLÉSE.

A Magyarhoni Földtani Társulat hatvanharmadik közgyűlését 1913 február hónap 5-én, szerdán délután 6 órakor a királyi Magyar Természettudományi Társulat előadótermében (Budapest VIII. kerület, Eszterházy-utca 16. szám I. emeleten) a következő napirenddel tartotta: 1. Elnöki megnyitó, 2. tiszteleti tagok választása. 3. titkári jelentés, 4. a pénztárvizsgáló bizottság jelentése, 5. költségvetés az 1913. évre; 6. pénztárvizsgáló bizottság kiküldése, 7. bizottságok jelentése; 8. Barlangkutató szakosztály alakulása, 9. esetleges indítványok, 10. tisztviselők és választmányi tagok választása az 1913—1915. évi időközre.

Az elnöki asztal körül ülnek: SCHAFARZIK FERENC dr. m. kir. bányatanácsos, műegyetemi ny. r. tanár és dékán, mint a Magyarhoni Földtani Társulat elnöke, IGLÓI SZONTAGH TAMÁS dr. királyi tanácsos, a m. kir. földtani intézet aligazgatója, mint a Magyarhoni Földtani Társulat másodelnöke és PAPP KÁROLY dr. m. k. osztálygeológus, a Magyarhoni Földtani Társulat elsőtitékára. A jegyzőkönyvet vezeti VOGL VIKTOR dr. m. királyi geológus, a Magyarhoni Földtani Társulat másodtitkára.

Megjelentek: BRYSON JÁNOSNÉ, BRYSON IRMA, BRYSON IBOLYKA, GLÜCK ZOLTÁN, RÁTH TIBOR, TELEGDI RÓTH JENŐ dr. és TREITZ PÉTERNÉ vendégek.

Továbbá: ASCHER ANTAL, BALLENEGGER RÓBERT, BALOGH MARGITKA dr., BARTÚCZ LAJOS, BELLA LAJOS, BEKEY IMRE GÁBOR, BRYSON PIROSKA, DICENTY

DEZSŐ, EMSZT KÁLMÁN dr., ERŐDI KÁLMÁN dr., ÉHIK GYULA, HEYDT DÁNIEL, HORUSITZKY HENRIK, HORVÁTH BÉLA dr., ILOSVAY LAJOS dr., INKEY BÉLA, JUGOVICS LAJOS dr., KADIÉ OTTOKÁR dr., KOCH ANTAL dr., KOCH NÁNDOR dr., KORMOS TIVADAR dr., KRENNER J. SÁNDOR, KULCSÁR KÁLMÁN, LASZ SAMU dr., LÁSZLÓ GÁBOR dr., LENHOSSÉK MIHÁLY, LIFFA AURÉL dr., LÓCZY LAJOS dr., LÖRENTHEY IMRE dr., LŐW MÁRTON, MAROS IMRE, MARZSÓ LAJOS, MAURITZ BÉLA dr., MAYER ISTVÁN, MÁRTON LAJOS, MÉHES GYULA dr., MIHÓK OTTÓ dr., MILLEKER REZSŐ dr., BÁRÓ NYÁRY ALBERT dr., PANTÓ DEZSŐ, PAPP KÁROLY dr., PÁLFY MÓR, PITTEK TIVADAR, POSEWITZ TIVADAR dr., RÉTHLY ANTAL, ROZLOZSNIK PÁL, SASS LÓRÁNT, SCHAFARZIK FERENC dr., SCHÖCK LIPÓT, SCHOLTZ PÁL KORNÉL, STREDA REZSŐ dr., STRÖMPL GÁBOR dr., SZAFFKA TIHAMÉR dr., IGLÓI SZONTAGH TAMÁS dr., TELEGDI RÓTH KÁROLY dr., TELEGDI RÓTH LAJOS, TÉGLÁS GÁBOR, TIMKÓ IMRE, TREITZ PÉTER, VARGHA GYÖRGY dr., VÍGH GYULA, VIZER VILMOS, VOGL VIKTOR dr., ZSIGMONDY ÁRPÁD társulati tagok, összesen 70-en.

SCHAFARZIK FERENC dr. elnök bemutatja az 1912 február hónap 7-én tartott közgyűlés hitelesített jegyzőkönyvét s a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkéri LÓCZY LAJOS dr. tiszteleti és LIFFA AURÉL dr. választmányi tag urakat.

1. Elnök megtartja a jelen füzet első helyén közölt beszédet s ezzel megnyitja a közgyűlést.

Az elhangzott elnöki megnyitó után SZONTAGH TAMÁS dr. másodelnök indítványt terjeszt be, hogy a nagyértékű beszéd kinyomatassék, s az irányadó köröknek külön lenyomatban megküldessék. A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadja.

2. Tiszteleti tagok választása.

PAPP KÁROLY dr. elsőtítkár a következőket jelenti a közgyűlésnek:

«Az 1912 november 6-i választmányi ülés jegyzőkönyvének kivonata a következő:

A választmány kimondja, hogy HEIM ALBERT nyugalmazott zürichi egyetemi és műegyetemi tanár urat, a geológia s tektonika nagynevű tudósát, továbbá GROTH PÁL müncheni tanár urat a kristálytan és ásványtan terén kifejtett korszakos munkásságának elismeréseül és az öt tagtól aláírt ajánlat alapján ILOSVAY LAJOS dr. választmányi és örökítő tag urat az ásványtani és földtani kémia terén és a Magyarhoni Földtani Társulat fejlesztése körül szerzett nagy érdemei elismeréseül a Magyarhoni Földtani Társulat közgyűlésének egyhangulag tiszteleti tagokul ajánlja.»

A közgyűlés az ajánlott urakat egyhangulag a Magyarhoni Földtani Társulat tiszteleti tagjaiul választja.

SCHAFARZIK FERENC dr. elnök erre a következő beszéddel üdvözli a megválasztott tiszteleti tagokat:

«Tisztelt Közgyűlés!

A Közgyűlés tehát egyhangú akarattal emelte tiszteleti tagjai sorába GRÓTH PÁLT, HEIM ALBERTET és ILOSVAY LAJOST. Valóban három nagyjelentőségű név s csak szerencsét kívánhatok társulatunknak, hogy viselőiket tiszteleti tagjaink közé számíthatjuk.

GRÓTH PÁL a mineralógusok nesztora, HEIM ALBERT a glaciológiának és tektonikának mestere és ILOSVAY LAJOS a kémianak általában, de különösen a geológiai kémianak kiváló művelője. Tudományos érdekeit ez alkalommal mind felsorolni lehetetlen, de fölösleges is, mivel ezek a tisztelt Közgyűlés minden egyes tagja előtt amúgy is ismeretesek; az ilyen vállalkozás egyértelmű volna azzal, mint amikor valaki baglyot akarna Athénbe szállítani.

Egy olyan közös vonásról szabadjon azonban mégis itt röviden megemlékeznem, amely őket mindhármukat egyformán jellemzi és ez az az eléggé fel nem becsülhető nevelő hatás, amelyet hazai tudományos köreinkre gyakoroltak. A magyar mineralógusok tekintélyes része tanítványa GROTH PÁL-nak, aki őket a krisztallográfiába bevezette, vagy őket e tudományban továbbképezte.

HEIM ALBERT szárnyai alatt valósággal egy egész generáció (különösen mérnök) erősödött meg a geológiai ismeretekben és búvárkodásban és ezek sorából szabadjon csak két nevet felhoznom, t. i. idősb és fiatalabb LÓCZY LAJOS-ét, kik mind a ketten HEIM tanítványai, az egyik tanárkodása elején, a másik pedig annak végén. Betűrendben végre ILOSVAY LAJOS keze alól sok százával kerültek ki a képzett kémikusok és tanárok.

Méltóságos Uram! Mélyen tisztelt Barátom, ILOSVAY LAJOS!

Amidőn a magyarhoni Földtani Társulatnak a tiszteleti tagságról szóló oklevelét, eme legnagyobb kitüntetést, melyet közgyűlése adományozhat, Neked személyesen átnyújthatni szerencsém van, — nem tehetem ezt anélkül, hogy Neked ezen alkalommal hálás köszönetemet ki ne fejezzem mindama tanítványaid és ifjabb szaktársaid nevében, akiket szabatos tudományos gondolkozásra és dolgozásra rászoktattál. Szabatos módszered kihatással volt a szomszédos tudományokra is és nekünk geologusoknak is sokszor volt alkamunk előadásaidon és személyes érintkezés révén Tőled tanulhatni. Módszered titkát őrzöd, mondhatom legmeghittebb letéteményese Te vagy, mindenkire alkalmazod, anélkül azonban, hogy a varázsigét nekünk elárultad volna.

Egy kedves véletlen folytán itt vagyunk, egykori mesterünk: THÁN KÁROLY képmásának színe előtt és nekem még ma is cseng a fülemben, amikor kémiai előadásának legelső óráján az ő kissé halk hangján azt mondotta nekünk: «A tudomány egyedüli ellenőrzője a

kétely», vagyis más szóval következtetést vonni nem szabad, ha csak nem alapos és ismételt megfontolás után. Egyedül csak ez őrizhet meg bennünket a tévedéstől. Ez a rövid jeligeszerű mondás tartalmazza azt a törvényt, amelyet **Te magad** mindig hiven betartottál, és szigorúan másokkal is betartattál, egyedül csak ennek követése emelheti a tudományok nivóját!»

Elnök emez üdvözlő szavaira ILOSVAY LAJOS dr. tiszteleti tag meghatottan válaszol. Nagy megtiszteltetésnek tekinti eme fényes társulatba tiszteleti tagul való megválasztását. A természet rendje, hogy az öregek kidőlnek s ezért kell, hogy a fiatal erők a munkára elő legyenek készítve. Az a fiatal kémikus, aki majd az ő helyét a választmányban elfoglalja, iparkodjon buzgalommal s lelkesedéssel szolgálni a Földtani Társulat ügyeit, hogy a folytonosság meglegyen minden tekintetben, mert csak így remélhetjük a sikeres s eredményes munkálkodást. Amidőn megköszöni a közgyűlésnek a kitüntető megválasztást, ajánlja magát továbbra is a Földtani Társulat szeretetébe.

A közgyűlés hosszantartó eljenzéssel üdvözli ILOSVAY LAJOS dr. tiszteleti tagot.

3. Titkári jelentés.

PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár a következő jelentést terjeszti elő:

«Mélyen tisztelt Közgyűlés!

A mai napon letelt az a három esztendő, amelyre a titkári hivatalt reám és VOGL VIKTOR dr. titkártársamra bízni méltóztatott. Bevallom mindkettőnk nevében, hogy bátortalanul vállaltuk a kitüntető tisztséget, különösen olyan kiváló szakférfiak után, aminők elődeink: LÖRENTHEY IMRE tanár úr és boldogult GÜLL VILMOS geológus társam voltak. Három éves működésünk alatt iparkodtunk az ő nyomdokain haladni, s ily módon sikerült is társulatunk ügykezelését a régi jó hírnévben megtartanunk.

LÖRENTHEY IMRE dr. úr, a főtitkári székben közvetlen elődöm, az 1910 február 10-iki közgyűlésen tartott jelentésében amaz óhaját fejezte ki: «v a j h a társulatunkat az eddigieknél szorosabb kapcsok fűznék a magyar királyi Földtani Intézethez, hogy így társulatunk az intézet mellett, de attól nem függő helyzetben, vállvetve működjék közre a magyar geológiai tudomány fejlesztésében», s utódjának főképp «a taggyűjtési akciót, a népszerű előadások tartását, a kirándulások rendezését és a szakszótár nagy ügyét» ajánlotta figyelmébe. Hivatali elődömnek eme nagybecsű tanácsai adták kezembe azt a vezérfonalat, amely után iparkodtam a titkárságot vezetni.

Ami az első pontot, tudniillik társulatunknak az állami földtani intézethez való viszonyát illeti, méltóztatnék megengedni, hogy egy kis kerülővel térjek majd erre a kérdésre vissza.

Lóczy Lajos dr. tiszteleti tagunk a m. kir. Földtani Intézet 1910. évi jelentésében érdekes tanulmányt közöl az európai földtani intézetekről azon alkalomból, hogy 1908 november és december havában 30 nagy város geológiai intézetét látogatta meg. Bizonyára valamennyi tagtársunk elolvasta ezt a tanulmányt, s így csak azt említem föl, hogy a földkerekségnek 55 államában van geológiai intézet, de ha az Északamerika egyes államaiban levő 38 kis intézetet is számítjuk, úgy a földkerekség összes geológiai intézményeinek száma 93-ra rúg.

Pillantsunk szét ezekután a földtani társulatok között is. A tudományos geológiai társulatok Európában általában a legtöbb helyütt megelőzték az állami földtani intézeteket. Így Nagybritanniának geológiai társulata már 1807-ben megalakult Londonban, míg földtani intézetét csak 1835-ben szervezték; Franciaországban a Geológiai Társulat 1830-ban alakult Párisban, míg földtani intézete csak 1880 óta van. A mai Német-birodalom területén Halléban már 1779-ben volt geológiai szakosztály, s a Német Geológiai Egyesület is már 1848-ban megalakult Berlinben, míg a nagy porosz geológiai intézetet csak 1873-ban szervezték. Kivétel azonban Ausztria, ahol a nagyhírű bécsi geológiai intézetet az állam már 1849-ben megalapította, s szinte csodálatos jelenség, hogy Bécsben Mineralógiai Társulat csak 1901-ben, és Geológiai Társulat csak 1907-ben alakult. Úgy látszik, hogy a túltengő állami hatalom nem kedvez a szabad szellemű társulatoknak!

A földkerekségen jelenleg 70 földtani társulat van. A legtöbbet Németország területén látjuk, ahol nem kevesebb, mint 20 társulat, illetőleg szakosztály foglalkozik a mineralógia, geológia és paleontológia terjesztésével. Ezután Északamerika következik, amelynek 10 geológiai és paleontológiai társulata van 50 és 400 tag között váltakozó szakférfival.

A 70 földtani társulat között legnagyobb a Londoni Geológiai Társulat (The Geological Society of London), amely 1807-ben alakult, s amelynek a legújabb kimutatás szerint 1300 tagja van.

Inkább a bányászati egyesületek közé kell soroznunk az 1855-ben alakult Saint-Etiennei Társulatot (Société de l'industrie minérale), amely Franciaország eme hatalmas kőszénbánya területén nem kevesebb, mint 1450 taggal működik. Eltekintve tehát ettől a hatalmas társulattól, a geológiai egyesületek között a két legnagyobb társulat mégis Londonban van, mert a második helyre szintén angol egyesület kerül, nevezetesen az 1858-ban alakult Geológiai Egyesület (The Geologist's Association) 750 taggal. A harmadik a sorozatban az 1850-ben alakult Magyarhoni Földtani Társulat 724 taggal. A negyedik az 1848-ban keletkezett Német Geológiai Társulat (Deutsche Geologische Gesellschaft) Berlinben 671 taggal. Az ötödik az 1830-ban alakult Francia Geológiai Társulat (Société Géologique de France) Párisban 600 taggal; a 6-ik a londoni Paleontológiai Társulat (The Palaeontographical Society), amely 1847-ben alakult s nem kevesebb, mint 500 tagja van. A 7-ik a Belga Geológiai Palaeontológiai s Hidrológiai Társulat (Société Belge de Géologie, Paléontologie et d'Hydrologie), amely Brüsszelben 1887-ben alakult s 500 taggal működik. A 8-ik a stutt-

gati, 9-ik a frankfurti és 10-ik a stockholmi Geológiai Egyesület (Geologiska Föreningen i Stockholm), amely 1871-ben alakult és 450 tagja van. Ezután következnek a különböző német, olasz és amerikai társulatok. A legkisebbek közül valók a Szerb Geológiai Társulat, amely Belgrádban 1887-ben alakult és 64 taggal dolgozik, azután a lipesei Mineralógiai-Geológiai Társulat 50 taggal, továbbá az 1910-ben alakult Bonni Geológiai Egyesület (Geologische Vereinigung) 30 taggal, s a legkisebb a Californiai Geológiai Klub (Le Conte Geological Club of California, San Francisco) 25 taggal.

Nézzük a sok rokon társulat közül egynek a szervezetét. Kiválasztom a Német Geológiai Társulatot, amely úgy korára, mint tagjainak a számára a legközelebb áll ami társulatunkhoz. A társulat helyisége Berlinben, az egyesített porosz geológiai intézet és bányászati akadémia épületében van. Itt van elhelyezve a társulat gazdag könyv- és térképtára, amelynek 1906-ban kiadott katalógusa 422 oldalra terjed, ugyanolyan formában, mint a magyar királyi földtani intézet múlt évben megjelent 436 oldalas katalógusa. Az említett helyiségben tartja a társulat rendes üléseit minden hónap első szerdáján esti 7 órakor. A nyári nagy ülést azonban minden évben más helyütt tartják Németország vagy Ausztria valamelyik városában. Így az 1911. évi főülést augusztus 10—12-én Darmstadtban, a technikai főiskola helyiségében, az 1912. évi főülést augusztus 8—10-e között Greifswaldban tartották, geológiai kirándulásokkal egybekötve. A társulatnak 1 elnöke, 2 helyettes elnöke, 1 könyvtárosa, 1 pénztárosa és 4 titkára van. Valamennyi szakember, s ezidőszent mind berlini geológus, illetőleg bányászati akadémiai tanár. A társulati segédtanács, amely megfelel ami választmányunknak, csak 6 tagból áll, akik Németország s Ausztria legkiválóbb geológus tanárai, közöttük jelenleg egy berlini sincs. A tagok száma ezidőszent 671, legnagyobb részét német tanárok s geológusok, de köztük igen sok a külföldi. Legújabbban számos intézet és testület is belépett tagul, így 1912 január óta a Magyar Nemzeti Múzeum mineralógiai osztályát is ott látom a Német Geológiai Társulat tagjai sorában.

Szavazó joga minden tagnak van. A szavazólapokat hetekkel előbb szétküldik minden egyes tagnak, aki azt leragasztva, s kívül nevét ráírva, visszaküldi Berlinbe. Magam is 11-szer szavaztam már ilyen módon posta útján, titkosan. A legutóbbi választásra 228 szavazólap érkezett Berlinbe. Az egész tisztikar és segédtanács minden évben lemond, úgy hogy minden decemberben van választás.

A tagsági díj meglehetősen magas, eddig 20 márka volt, de a múlt évi főülésen 25 márkára emelték; az örökítő tag 300 márkát fizet. Ezért a társulat 4 vaskos füzet értekezést ad, s újabbán 12 füzet havi jelentést is. Bár a társulat írói díjat nem fizet, s honorárium gyanánt csak 50 különlenyomatot ad, az értekezések mégis olyan tömegben érkeznek be, hogy a szerkesztő csakis az olvashatóan írt kéziratokat veszi figyelembe.

A társulati élet nagyon élénk, s miként az ülések jegyzőkönyvei tanúsítják, a nyugodt német tudósok is gyakran erős vitákba keverednek. Így legutóbb a túlságos kicsiny alakú kiadványok megváltoztatásáról volt nagy vita.

különösen a paleontológusok követelték a nagyobb formát — azonban eredménytelenül. A Német Geológiai Társulat a porosz állami Geológiai Intézettel benső viszonyban van s teljes harmoniában működik.

Még bensőbb ez a viszony a Sveici Geológiai Társulat és Geológiai Bizottság között (Schweizerische Geologische Gesellschaft — és Kommission), amely utóbbi 40,000 frank állami szubvencióval a Geológiai Társulat elnökének felügyelete alatt működik.

Sokkal lazább már a kapcsolat a bécsi geológiai társulat és az intézet között, sőt azt mondhatnók, hogy a fiatal társulat a régi hírneves intézettel teljesen függetlenül halad. A legtöbb társulat s intézet általában nem valami benső viszonyban van egymással; ugyanis a régibb de többnyire szegényebb viszonyú társulatok kissé féltékeny szemmel tekintenek a rohamosan fejlődő állami intézmények felé.

Ami most már a Magyarhoni Földtani Társulatnak a m. kir. Földtani Intézethez való viszonyát illeti, ez hála Istennek a lehető legbensőbb. Mindannyian tudjuk, hogy 1850-ben alakult társulatunkból fejlődött ki 1869-ben a m. kir. földtani intézet, amely bölcs vezetők alatt rohamosan emelkedett. Az ideai állami költségvetés szerint a m. kir. földtani intézet már 29 szakemberrel és 11 szolgálóval dolgozik, s e mellett még számos külső munkatársat foglalkoztat. Költségvetése az idén 386,200 koronára emelkedett, s ha a 186,000 korona személyi járandóságot leszámítjuk is, még így is 200,000 korona jut ezen állami intézménynek a geológia művelésére. Ezzel szemben társulatunknak múlt évi összes bevétele 23,151 koronára rúgott és 63 év alatt szerzett vagyonunk is alig múlja fölül az 50,000 koronát. A m. kir. földtani intézet a múlt évben kiadványokra több mint 30,000 koronát fordított, míg társulatunk a Földtani Közlönyre alig 12,000 koronát költhetett.

Ezek a nyers adatok mindennél jobban megvilágítják a társulatunk és az állami földtani intézet között levő anyagi különbséget, s azt hogy a költséges kiadványok terén az állami intézettel nem mérkőzhetünk. Annál nagyobb hálával és köszönettel kell társulatunk titkársága részéről adóznom a m. kir. földtani intézet igazgatóságának, hogy nagy értékű kiadványait nem zárta el tagjaink elől, s bár rohamosan szaporodtak tagjaink, úgy hogy ma már kétszer annyi kiadvány kell, mint 3 esztendővel ezelőtt, mégis eme kiadványokat a Nagytekintetű Igazgatóság minden egyes tagtársunknak tagsági illetmény gyanánt juttatta.

Szoros kapcsolatban maradtunk továbbá — úgy mint régebben — a budapesti tudomány- és műegyetem ásványtani és földtani tanszékeivel, a kolozsvári egyetem ásványtani tanszékével, Nemzeti Múzeum ásványtárával a selmecbányai főiskolával, sőt a zágrábi egyetem rokon tanszékeivel is. Mindemez intézeteknek tanári és tanársegédi testülete az elmúlt ciklusban is buzgó támogatója volt társulatunknak.

Ezekben vázolván a társulatunk s a többi szakunkbeli intézet között levő viszonyt, áttérek a taggyűjtési akcióra.

Társulatunk fejlesztését dr. SZONTAGH TAMÁS úr mélyen tisztelt alelnökünk javaslatára a választmány már 1908-ban megindította, s a tagok gyűjtését dr. LÖRENTHEY IMRE és GÜLL VILMOS titkár urak meg is kezdték, úgy

hogy az 1909. év végén társulatunknak már 393 tagja volt. A titkárság ügyeit 1910-ben átvéve, a mélyen tisztelt Elnökséggel egyetértően folytattam a tagok gyűjtését. Mély köszönettel kell itt megemlékezni Lóczy LAJOS tiszteleti tagunkról, aki bennünket hathatósan támogatott. Neki köszönhetjük a többek között annak a kieszközölését, hogy az összes állami erdőigazgatóságok, erdőhivatalok és erdőfelügyelőségek a tagjaink sorába léptek, s ilymódon 80 állandó taggal szaporodott társulatunk. Ugyancsak nagy köszönet illeti a Barlangkutató Bizottságot, s különösen buzgó előadóját: KADIĆ OTTOKÁR urat, aki fáradhatatlan volt a taggyűjtésben. Nagy buzgalmat fejtettek ki továbbá HORUSITZKY HENRIK, KORMOS TIVADAR dr. és MAURITZ BÉLA dr. választmányi tag urak, de általában összes tagtársaink buzgólkodtak az új tagok ajánlásában. Ilymódon sikerült elérnünk azt, hogy társulatunk nagyságra ma már a harmadik helyen áll a világ geológiai társulatai között. Jelenlegi állapotunk a következő: van 1 pártfogó, 17 pártoló, 41 örökítő, 14 tiszteleti, 12 levelező tag, 5 levelező, 202 budapesti rendes, 190 vidéki rendes, 42 külföldi rendes tag, 200 intézet és testület mint rendes, összesen tehát 724 tag. Ezenkívül van 60 előfizetőnk és 200-nál több csereviszonyosunk a föld minden részéről. Úgy hogy az 1000 példány Földtani Közlönyből mi sem maradt, s csupán az a 10 példány van raktáron, amivel a nyomda többet szokott küldeni.

A népszerű előadások ügyében, bevallom, nem sokat tettünk, minthogy a nagy közönség számára előadást nem tartottunk. Alapszabályaink szelleme ugyanis az, hogy a társulat üléseit tagjainak s nem a nagy közönségnek rendezzi. Ha azonban a közérdekű tárgyakról érthetően tartott előadásokat is a népszerű előadásoknak nevezzük, úgy mégis szólhatunk népszerű előadásról. Így Lóczy LAJOSnak a sármási gázkitörésről, Harder Pálnak Izland szigetéről, Kormos Tivadarnak a marosújvári sóbányászatról és Cholnoky Jenőnek Erdély morfológiájáról tartott előadásai megközelítik a népszerű előadások fogalmát.

Az elmúlt évben különben 11 szakülésen 23 előadótól 28 előadást hallottunk és pedig a legtöbbet, úgy mint harmadéve, tavaly is Kormos Tivadar dr. tagtársunk tartotta. Az előadók között két külföldi is volt, és pedig Noth Gyula gácsországi és Harder Pál dán geológus. Ki kell emelnem Weszelszky Gyula tagtársunk előadását a budapesti hévvizek radio-aktivitásáról, amely igen szépen egészítette ki Schréter Zoltán tagtársunk tanulmányát a budai hévforrások eredetéről; továbbá Rózsa Mihály előadását az oceáni sólerakodások periodikus rétegeiről. Utóbbi tagtársunkat a mélyen tisztelt Elnökség javaslatára a m. kir. pénzügyminisztérium 4000 korona ösztöndíjjal Németországba küldötte a kálisótelepek eredetének tanulmányozására.

Szaküléseinken különösen a múlt év utolsó hónapjaiban magas színvonalú viták hangzottak el, amelyek bár néha élesebbek voltak a szokásos hozzászólásoknál, de serkentően hatottak a geológiai kérdések tisztázására. Úgy a szakülések tárgyainak megválasztásában, mint a Földtani Közlöny irányításában a titkárság az Elnökséggel a legteljesebb egyetértésben működött, s a mennyire a viszonyok engedték, társulatunk szellemi szabadságát és függetlenségét minden téren iparkodtunk megőrizni.

Az elmúlt trienniumban 2 nagyobb és 2 kisebb geológiai kirándulást rendeztünk és pedig 1910 május 26-án Nógrád s Szokolyahuta vidékére 12 résztvevővel, 1911 pünkösdjén ugyancsak 12 résztvevővel a Balaton vidékére. Az előbbit SCHAFARZIK FERENC elnök úr, az utóbbit LÓCZY LAJOS igazgató úr vezette, s mindkét utazás tanulságait SCHRETER ZOLTÁN tagtársunk ismertette. Érdekesnek ígérkező kirándulást terveztünk továbbá Erdélybe, a Mezőség antiklinálisainak a megsejmlélésére, de a késő ősz miatt nem igen jelentkeztek résztvevők, úgy hogy Böckh Hugó dr. főbányatanácsos úr vezetésével mindössze három tagtársunk vett részt az erdélyi utazásban.

Ami végül a szakszótár ügyét illeti, erről mélyen tisztelt Másodelnökünk, mint a kiküldött bizottság elnöke fog jelentést tenni. E helyütt csupán azt jelzem, hogy a geológiai helyesírás ügyét dűlőre vittük. Örvendezve említem föl, hogy az egyöntetűen megállapított helyesírás használatát a m. kir. földtani intézet igazgatósága is elrendelte, úgy hogy ma már a Földtani Társulat és a m. kir. Földtani Intézet mindennemű kiadványában egyöntetűen ír.

Ezekben vázoltam azokat a szempontokat, amelyeket LÖRENTHEY IMRE dr. úr tisztelt elődöm szellemében a titkárság három éven át követett.

Meg kell emlékezmem még a Barlangkutató Bizottság működéséről. Tudvalevő, hogy eme bizottság megalakítását LÓCZY LAJOS úr ajánlataira az 1909 november 5-iki választmányi ülés indítványozta és az 1910 február 10-én tartott közgyűlés meg is alakította. A bizottság SIEGMETH KÁROLY elnök, JORDÁN KÁROLY dr. másodelnök és KADIĆ OTTOKÁR dr. előadó urak vezetésével nyomban munkához kezdett, s most három év multán számottevő sikert mutathat fel. A bizottság mult évi működéséről KADIĆ OTTOKÁR dr. előadó úr az idei január 25-én tartott évrzáró ülésen terjedelmes jelentésben számolt be. Ezen jelentés szerint a Bizottság kutatásokat végzett az aggteleki Baradla barlangban, továbbá a Bükk- és a Pilis-hegység barlangjaiban, valamint a Kis Kárpátokban és a Vargyas völgyében. Belső tevékenységük a 13 ülésben tükröződik vissza. Az előadók: BEKEY IMRE GÁBOR, HORUSITZKY HENRIK, HILLEBRAND JENŐ, KADIĆ OTTOKÁR, KORMOS TIVADAR, PÁVAY-VAJNA FERENC, STRÖMPL GÁBOR, ROSKA MÁRTON és VARGA GYÖRGY urak a barlangtan minden ágát felölelték. A Bizottság közvetve s közvetlenül mintegy 3250 korona anyagi támogatást kapott a különböző intézetektől és lelkes birtokosoktól, s ezzel az aránylag csekély összeggel valóban úttörő munkát végzett. A Bizottság a mult évben 32 új tagot választott, úgy hogy jelenleg tagjainak száma 65-öt tesz ki. Veszteség is érte azonban a bizottságot a mult évben, első elnökének: SIEGMETH KÁROLY tagtársunknak elhunytával, aki után az elnöki székbe a bizottság egyhangúan LENHOSSÉK MIHÁLY egyetemi tanár urat választotta. Az új elnök úrnak országszerte ismert neve és szaktudása a legszebb reményeket kelti a magyarországi barlangkutatások iránt mindannyiunkban.

A Földtani Társulat tagjainak juttatott kiadványokról kell még néhány szót mondanom. A mult év folyamán a Földtani Közöny 5 egyes és 3 kettős füzetben, 64 ív terjedelemben 988 oldalon 10 táblával és 65 ábrával élénkítve jelent meg. Közlemények vannak benne az ásvány-, kőzet, földtan és talajtan összes ágaiból, továbbá az őslénytan és a barlangtan köré-

ből is van néhány értekezésünk. Széles körben érdeklődést keltett LÓCZY LAJOS úrnak az Artézi kutakról írt tanulmánya, továbbá TELEGDY ROTH LAJOS úrnak a Zborói mélyfúrásokról közölt leírása. Ezenkívül különösen az erdészek körében figyelmet keltett GEDROIZ KONSTANTIN orosz agrikultur kémikusnak a Talajjellemzés módszereiről szóló tanulmánya, amelyhez TREITZ PÉTER választmányi tag úr útján jutottunk. A rendkívül fölszaporodott eredeti értekezések miatt sajnos az irodalomnak vajmi kevés hely jutott, azonban mégis van néhány bírálat Közlönyünk hasábjain; ezek között főképp INKEY BÉLA és PÁLFY MÓR uraknak az Erdélyi Érchegység harmadkori vulkánjai fölött megindult magas színvonalú vitái tűnnek ki.

Tagsági illetmény gyanánt küldöttük továbbá a m. kir. Földtani Intézet 1910. Évi Jelentését 22 ív terjedelemben 350 oldalon, 3 kor. 50 fill. értékben; és a m. kir. Földtani Intézet Évkönyvéből a XIX. kötetet 19 korona 50 fillér értékben. Hogy ha ezekhez hozzávesszük a Földtani Közlöny 10 kor. bolti árát, úgy a múlt évben tagtársainknak a 10 kor. tagsági díj fejében 33 korona értékű kiadványt küldöttünk.

A m. kir. földtani intézet évkönyvének egyes füzetei a következők:

XIX. köt. 1. JACZEWSKI LEONARD: A források fiziko-chemiai természetének vizsgálatához szükséges adatok kritikai áttekintése. (1.50 kor.) — 2. VADÁSZ M. ELEMÉR: Óslénytani adatok Belső-Ázsiából. 4 táblával (3 kor.) — 3. KADIÓ OTTOKÁR dr. és KORMOS TIVADAR: A hámosi Puskaaporos és faunája Borsodmegyében. 2 táblával (2 kor.) — 4. KORMOS TIVADAR: Canis (Cercocyon) Petényii n. sp. és egyéb érdekes leletek Baranyamegyéből. 2 táblával (2 kor.) — 5. SCHRÉTER ZOLTÁN: Harmadkori és pleisztocén Hévforrások tevékenységének nyomai a Budai hegyekben. 1 térképpel (3 kor.) — 6. ROZLOZSNIK PÁL: Aranyida bányageológiai viszonyai. 5 táblával és 3 térképpel (8 kor.), összesen 19.50 korona értékben.

Súlyosan nehezedik úgy társulatunkra, mint a m. k. földtani intézetre a közlemények német kiadása; ha ez nem volna, úgy épen kétszer annyi munkát publikálhatnánk. Azonban a külföld előtt közleményeink értékét épen ez az idegen nyelv emeli, s a csereviszonyosoktól épen ezen a réven évenként több ezer korona értékű folyóirat érkezik hozzánk.

Társulatunk anyagi viszonyairól a pénztárvizsgáló bizottság jelentése fog számot adni, e helyütt csak azt jelzem, hogy a szokásos támogatásokat a m. k. Földművelésügyi és a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumoktól, valamint HERCEG ESTERHÁZY MIKLÓS dr. úr pártfogónktól az elmúlt évben is megkaptuk, azonkívül SEMSEY ANDOR dr. úr tiszteleti tagunk 900 koronával támogatta társulatunkat. Alapítványokat tettek PALLINI INKEY BÉLA úr tiszteleti tagunk, dr. FROHNER ROMÁN budapesti vegyész, TERLANDAY EMIL esztergomi Szent-Benedek-rendi főgimnáziumi tanár és dr. ZIELINSKI SZILÁRD műegyetemi tanár urak.

Mindezen uraknak a titkárság nevében is mély köszönetet mondok; ugyancsak hálával és köszönettel adózunk LÓCZY LAJOS földtani intézeti igazgató s SZONTAGH TAMÁS aligazgató uraknak a helyiség engedélyezéséért, valamint LENGYEL BÉLA dr. és ILOSVAY LAJOS dr. úr ömértóságaiknak, hogy eme díszes termet téli üléseink számára átengedni kegyeskedtek.

Választmányunk határozata értelmében meg kell emlékeznem végül elhunyt tagtársainkról.

A múlt év tavaszán meghalt Budapesten

1. BRÖSSLER IGNÁC vegyész mérnök 56 éves korában. Tanulmányait a bécsi műegyetemen végezte, s kezdetben ott tanársegéd is volt. Később Magyarországra költözött s magánpraxist folytatott. Többek között vezetője volt a kősdői szénbányáknak is. Társulatunk tagjainak sorába 1904-ben TELEGDY ROTH LAJOS úr ajánlotta.

2. BRUCK JÓZSEF m. k. földművelésügyi miniszteri segédhivatali igazgató, a m. k. földtani intézet könyvtárosa a múlt év december 10-én 62 éves korában elhunyt. A megboldogult 1892 óta vezette az intézet könyvtárát és a 32,000 kötetről és 6000 térképről mintaszerű katalógust készített, azonkívül évtizedeken át hűségesen és becsületesen kezelte az intézet pénztárát. Társulatunk KORMOS TIVADAR dr. úr ajánlására 1910-ben választotta rendes tagul.

3. GRAENZENSTEIN BÉLA nyugalmazott m. kir. pénzügyminiszteri államtitkár ez év január 9-én elhunyt Budán. Nagynevű tagtársunk GRAENZENSTEIN GUSZTÁVNAK, az első magyar pénzügyminiszteri államtitkárnak a fia volt s 1847 augusztus 5-én Oraviczán született. 1866—1869 között a selmeczi bányászakadémiát végezve, 1870-ben a liègei egyetemre ment, ahol a bányászatban és vaskohászatban képezte tovább magát és Belgium ipartelepeit tanulmányozta. 1871-ben állami szolgálatba lépett, s csakhamar főbányatanácsos, majd a bányászati ügyosztály vezetője lett. 1886-ban a dohányjövedék igazgatását vette át, s 1895-ben államtitkár lett. 1892—1905 között a facseti, majd az oraviczabányai kerület képviselője volt, míglen 1905-ben titkos tanácsosi méltósággal nyugalomba vonult. Társulatunknak 1872 óta rendes tagja volt. boldogult BÖCKH JÁNOS és MATYASOVSZKY JAKAB tagtársaink ajánlása folytán.

4. HÖRNES RUDOLF osztrák geológus, gráci egyetemi tanár a múlt év augusztus 21-én hunyt el. Életrajzi adataiból röviden fölemlítem, hogy 1850 okt. 7-én Bécsben született. 1872-ben SUSS EDÉVEL hosszabb tanulmányuton Olaszországban volt, s 1874—1876 között a déltiroli geológiai felvételekben vett részt. 1876-ban PETERS KÁROLY gráci egyetemi tanár utódja lett és pedig azon a réven, mert BÖCKH JÁNOS a tanszékre való meghívást el nem fogadta. Mint gráci tanár főképp paleontológiával foglalkozott, s tudományos munkái mind becses, alapvető művek. A Földtani Közlöny 28. és 29-ik kötetében értékes tanulmányt közölt a Bakony felsőtriaszkorú megalodontáiról 6 ábrával. Társulatunk HALAVÁTS GYULA ajánlására 1884-ben választotta rendes tagul.

5. LOCZKA JÓZSEF múzeumi őr, született 1855-ben a nyitramegyei Németprónán. Egyetemi tanulmányait 1875-ben kezdte, 1885-ben a Magyar Nemzeti Múzeum ásványtári osztályához került vegyésznek s haláláig itt működött. Értékes irodalmi munkásságot fejtett ki különösen az ásványelemzési közlemények terén. Műveinek száma 20-nál több, amelyek főképp az Akadémia kiadásában, de jórészt a Földtani Közlönyben jelentek meg. Társulatunk tagjai sorába 1883-ban LÓCZY LAJOS úr ajánlotta. Meghalt 1912 március 8-án Budapesten.

6. NAGY IMRE uradalmi intéző múlt év december 3-án 38 éves korában

váratlanul Tatabányán elhunyt. Soproni eredetű földbirtokos családból származott, s a magyaróvári gazdasági akadémiát végezve, a pannonhalmi apátság birtokára került, ahol mint intező a Tömörd pusztai uradalmat haláláig vezette. Társulatunkba rendes tagul 1910-ben dr. LIFFA AURÉL úr ajánlotta.

7. SIEGMETH KÁROLY nyugalmazott m. kir. államvasúti igazgató-helyettes, a Barlangkutató Bizottság elnöke mult év április 20-án 70 éves korában elhunyt Munkácsen. Érdemeit a Barlangkutató Bizottság évváró ülésén HORUSITZKY HENRIK választmányi tag úr méltatta. E helyütt csak azt említem meg, hogy boldogult tagtársunk külföldi származása mellett is lelkes magyarrá lett, s a Kárpátok turisztikai ismertetésével nagy érdemeket szerzett. Mint gépészmérnök a MÁV szolgálatában jelentős sikereket mutatott föl, s érdemeiért Ófelsége a Ferenc József renddel tüntette ki. Társulatunk kötelékébe 1879-ben SZABÓ JÓZSEF ajánlására lépett be, s az 1910–1912. évi ciklusban mint a Barlangkutató Bizottság elnöke mindannyiunk tiszteletét kiérdemelte. Temetésén társulatunkat s a bizottságot HORUSITZKY HENRIK választmányi tag úr képviselte s ravatalára koszorút helyezett.

8. VÁLYA MIKLÓS polgári iskolai igazgató a mult év április 20-án elhunyt 64 éves korában Kőbányán. Társulatunknak dr. SZABÓ JÓZSEF ajánlására 1876 óta rendes tagja volt.

Eme szomorú kötelességnek is eleget téve, jelentésem végéhez értem. S amidőn köszönetet mondok úgy a magam, mint VOGL VIKTOR titkártársam nevében a mélyen tisztelt Elnökségnek, s a Tekintetes Választmánynak, hogy 8 ülésében a titkárságot támogatni kegyes volt, s amidőn titkári állásunkat a mélyen tisztelt Közgyűlésnek köszönetünk kifejezésével visszaadjuk, kérem, hogy eme jelentést, illetőleg beszámolást tudomásul venni méltóztassék.

Az elhangzott titkári jelentést a közgyűlés tudomásul veszi.

LENHOSSÉK MIHÁLY dr. a Barlangkutató Bizottság elnöke köszönetet mond az elnöknek, s a titkárnak a Bizottságról mondott elismerő szavakért.

4. A pénztárvizsgáló bizottság jelentése.

ILOSVAY LAJOS dr. tiszteleti tag, mint a pénztárvizsgáló bizottság elnöke a következő jelentést terjeszti a közgyűlés elé:

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT PÉNZTÁRVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGÁNAK JELENTÉSE

az 1913 januárius hónap 26-án történt vizsgálatról.

I. Forgó tőke.

A) *Bevétel.*

A bevételek megjelölése	Előirányzat az 1912. évre	Tényleges bevétel az 1912. évben
1. Pénztári áthozatal az 1911. évről	2912 K 40 f	2912 K 40 f
2. M. k. Földművelésügyi Minisztérium segélye	4000 „ — „	4000 „ — „
3. M. k. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium	3000 „ — „	3000 „ — „
4. Herceg Esterházy Miklós dr. pártfogói díja	840 „ — „	840 „ — „
5. Magánosok segélye (Semsey Andor dr.)...	100 „ — „	900 „ — „
6. Alaptőke kamatja	1500 „ — „	1614 „ 05 „
7. Forgó tőke kamatja	100 „ — „	127 „ 85 „
8. Hátralékos tagsági díjak	300 „ — „	516 „ — „
9. 1912. évi tagsági díjak	5000 „ — „	5761 „ — „
10. 1912. évi előfizetési díjak	430 „ — „	555 „ — „
11. Kiadványok eladásából	200 „ — „	540 „ — „
12. Vegyes bevételek	17 „ 60 „	35 „ — „
13. Dr. Szabó-alap kamataiból megbízásokra	400 „ — „	500 „ — „
14. Barlangkutató Bizottság	700 „ — „	750 „ — „
15. Pallini Inkey Béla tiszteleti tag 1000 kor. alapítványának I. részlete	— „ — „	500 „ — „
16. Dr. Frohner Román örökítő tagsági díja	— „ — „	200 „ — „
17. Terlanday Emil Szent Benedek rendi fő- gimnáziumi tanár örökítő tagsági díja	— „ — „	200 „ — „
18. Dr. Zielinski Szilárd műegyetemi tanár örökítő tagsági díja	— „ — „	200 „ — „
Összesen	19500 K — f	23151 K 30 f

B) *Kiadás.*

A kiadások megjelölése	Előirányzat az 1912. évre	Tényleges kiadás az 1912. évben
1. Földtani Közlöny	12000 K — f	11617 K 62 f
2. M. k. Földtani intézet kiadványaiért ...	400 „ — „	400 „ — „
3. Elsőtitkár tiszteletdíja	720 „ — „	720 „ — „
4. Másodtitkár „	480 „ — „	480 „ — „
5. Pénztáros „	300 „ — „	300 „ — „
6. Irnok „	180 „ — „	180 „ — „

7. Szolgák jutalomdíja	400 K — f	370 K — f
8. Postaköltség	1200 „ — „	1270 „ — „
9. Irodai kiadások	1000 „ — „	1000 „ 10 „
10. Könyvtár fejlesztésre	200 „ — „	200 „ — „
11. Vegyes kiadások	520 „ — „	669 „ 25 „
12. Alaptőke gyarapítására a forgó tőkéből	1000 „ — „	1000 „ — „
13. Alaptőke gyarapítására a befolyt alapítványokból	— „ — „	1100 „ — „
14. A Dr. Szabó-alap kamataiból megbízásra	400 „ — „	200 „ — „
15. A Dr. Szabó-alap tőkéjének gyarapítására	— „ — „	300 „ — „
16. A földrengési burok eladásából befolyt összeg a törzsvagyon gyarapítására	— „ — „	50 „ — „
17. Barlangkutató Bizottság	700 „ — „	1432 „ 97 „
18. Forgótőke maradványa mint egyenleg		
a) anyatársulati készpénz 1844 K 33 f		
b) Barlangkutató Bizottságé 17 „ 03 „	— „ — „	1861 „ 36 „
Összesen	19500 K — f	23151 K 30 f

II. A társulat vagyona 1912 december 31-én.

1. Alaptőke	42347 K 57 f
2. Dr. Szabó József-emlékalap	8732 „ 29 „
3. Dr. Szabó-alap kamata	750 „ 56 „
4. A forgó tőke maradványa	1861 „ 36 „
Összesen	53691 K 78 f

Kelt Budapesten 1912. év december hó 31-én.

PAPP KÁROLY dr., titkár.

ASCHER ANTAL, pénztáros.

Jegyzőkönyv.

Mi alólirottak, mint a Magyarhoni Földtani Társulat 1912 február 7-i közgyűlése, valamint választmánya részéről kiküldött pénztárvizsgálók, a mai napon a pénztárban megjelenve, megbízatásunkban eljártunk és a következőket jelentjük.

Minekutána a pénztár vizsgálatára és a pénztár kezelésére szolgáló utasításokból tájékozódunk, az elszámoláshoz tartozó okmányokat egyenkint összehasonlítottuk a napló tételeivel és helyességükről meggyőződünk.

1. A Társulat vagyona az Osztrák-Magyar Banktól kiállított letételeismervényekben és takarékpénztári betétkönyvekben	42347 K 57 f
2. Dr. Szabó József-emlékalap	8732 „ 29 „
3. Dr. Szabó-alap kamatai	750 „ 56 „
4. Forgó tőke maradványa	1861 „ 36 „
Összesen	53691 K 78 f

azaz ötvenháromezerhatszázkilencvenegy korona és 78 fillér.

Az 1912. évi bevételek összege 23151 K 30 f, amely összeg az előirányzott 19500 K-t 3651 K 30 fillérrel fölülmúlja. Ennek okai a következők: 1. mert SEMSEY ANDOR dr. tiszteleti tagunk a Társulatot 900 koronával segélyezte, 2. mert az alaptőke és a forgó tőke kamatja 141 korona 90 fillérrel múlja fölül az előirányzott összeget. 3. mert tagsági s előfizetési díjából 1102 koronával több gyűlt be, mint előirányozva volt, 4. a kiadványok eladásából 340 koronányi többlet mutatkozik, 5. s végül mert az alapító s örökítő tagok 1100 K-val gyarapították bevételeinket.

A kiadások egyes tételei általában az előirányzat keretében maradnak, sőt a Földtani Közlöny és a szolgák jutalomdíja tételeiben némi megtakarítás is mutatkozik. Túlkiadást a postaköltségekben látunk, amennyiben ez 70 koronával múlja fölül az előirányzott 1200 koronát; ennek természetes okát azonban a társulat szaporodó tagjaiban találjuk. A vegyes kiadások 669 K 25 f-nyi összegében 149 korona 25 fillér túlkiadás mutatkozik, ami azonban az ilyenmű kiadások előre nem látható természetében gyökerezik. Ugyanis a vegyes kiadások között látjuk a dr. KADIĆ OTTOKÁR barlangkutató bizottsági előadó urnak nyújtott 200 korona tiszteletdíját, a NOTH GYULA és HARDER PÁL dr. külföldi előadó uraknak fizetett 100 korona utiköltséget, továbbá a boldogult SIEGMETH KÁROLY barlangkutató bizottsági elnök ravatalára tett koszorú díját és még több apró kiadást.

A Barlangkutató Bizottság túlkiadása csak látszólagos, mert az előirányzott s tényleg befolyt 750 korona bevételen felül a Bizottságnak a múlt évről még csaknem 700 korona megtakarított pénze volt, amely összeg a bevételi tételek 1. rovatában lévő 2912 korona pénztári áthozatalban foglaltatik. Úgy hogy végeredményben a Barlangkutató Bizottság számadása 17 korona 03 fillér fölösleggel zárul. Az anyatársulat törzsvagyonát az idén a forgótőkéből 1000 koronával, a befolyt alapítványokból 1100 koronával, s a földrengést jelző műszer burkának eladásából 50 koronával, összesen tehát 2150 koronával gyarapítottuk. Ezenkívül a SZABÓ-pályázattól visszalépett egyik tagtársunk 300 koronát visszatérítve, ezt az összeget választmányunk határozata alapján a SZABÓ-emlékalap tőkéjének gyarapítására fordítottuk. Szembeállítva a bevételeket a kiadásokkal, az 1912. év forgótőkéje 1861 korona 36 fillér készpénz maradékkal záródik. Ezekután javasoljuk, hogy a választmány és a közgyűlés a pénztárnoknak a felmentést adja meg, és buzgó szolgálataiért köszönetét nyilvánítsa.

Kelt Budapesten, 1913 január hónap 26 án. Dr. LOSVAY LAJOS és PETRIK LAJOS mint a közgyűlés és a választmány részéről kiküldött pénztárvizsgáló bizottság tagjai. Megjegyzés. Dr. LÖRENTHEY IMRE bizottsági tag betegség miatt volt távol.

5. Költségvetés az 1913. évre.

A) *Bevétel.*

1. Pénztári áthozatal az 1912. évről	1844 K 33 f
2. M. kir. Földművelésügyi Minisztérium segélye	4000 „ — „
3. M. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium segélye	3000 „ — „
4. Herceg Esterházy Miklós dr. pártfogói díja	840 „ — „
5. Magánosok segélye	100 „ — „
6. Alaptőke kamatja	1600 „ — „
7. Forgótőke kamatja	100 „ — „
8. Hátralékos tagsági díjakból	500 „ — „
9. 1913. évi tagsági díjakból	5000 „ — „
10. 1913. évi előfizetésekből	500 „ — „
11. Kiadványok eladásából	200 „ — „
12. Vegyes bevételek	15 „ 67 „
13. A Dr. Szabó-alap kamataiból megbízásra	500 „ — „

A várható bevételek összege 18200 K — f

B) *Kiadás.*

1. Földtani Közlöny	11000 K — f
2. Elsőtítkár tiszteletdíja (180 K-val emelve)	900 „ — „
3. Másodtítkár „ (120 K-val emelve)	600 „ — „
4. Pénztáros „	300 „ — „
5. Irnok „ (60 K-val emelve)	240 „ — „
6. Szolgák jutalomdíja (80 K-val emelve)	480 „ — „
7. Postaköltség	1200 „ — „
8. Irodai kiadások	1000 „ — „
9. Vegyes kiadások	580 „ — „
10. Alaptőke gyarapítására	200 „ — „
11. A Dr. Szabó-alap kamataiból megbízásra	500 „ — „
12. A Barlangkutató Bizottságnak segély (új tétel)	1200 „ — „

Összesen 18200 K — f

Kelt Budapesten, 1913 január hónap 29-én.

SZONTAGH TAMÁS dr.
másodelnök.

ASCHER ANTAL
pénztáros.

A közgyűlés a bemutatott költségvetést egyhangúlag elfogadja.

6. Elnök a társulat nevében köszönetet mond a pénztárvizsgáló bizottság tagjainak: ILOSVAY LAJOS dr. tiszteleti, LŐRENTHEY IMRE dr. választmányi és PETRIK LAJOS rendes tag uraknak fáradtságos munkájukért s egyúttal felkéri a nevezett urakat, hogy eme terhes tisztséget az 1913. év folyamára is szíveskedjenek elvállalni.

7. Bizottságok jelentése.

A) PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár kivonatossan előterjeszti a Barlangkutató Bizottságnak az 1912. évről szóló jelentését, amelyet a közgyűlés örvendetes tudomásul vesz.

A Barlangkutató Bizottság 1913 január 25-én tartott évzáró és tisztújító ülésén az 1913—1915 időköz folyamára elnökké LENHOSSÉK MIHÁLY dr. m. k. udvari tanácsos s egyetemi ny. r. tanár urat, alelnökké báró NYÁRY ALBERT dr. archeológus urat, és előadóvá dr. KADIĆ OTTOKÁR m. kir. I. oszt. geologus urat választotta.

Ezt a választást az 1913 január 29-i választmányi ülés örömmel s egyhangúlag tudomásul vette.

A közgyűlés a Barlangkutató Bizottság tisztikarának 1913—1915. évre való megválasztatását szintén egyhangúlag tudomásul veszi.

B) SZONTAGH TAMÁS dr. másodelnök a BÖCKH JÁNOS szobra ügyében kiküldött bizottság működését ismerteti. Boldogult elnökünk és tiszteleti tagunk szobrára eddigelé 6179 korona 29 fillér gyűlt egybe az 1—175. tételek alatt s ez az összeg a Pesti Hazai Első Takarékpénztárban van gyümölcsözően elhelyezve.

A szobor elkészítése ügyében a bizottság lépéseket tett STROBL mesternél, aki a szoborkészítésre 5000 K-ért vállalkozni hajlandó.

C) A Geológiai Szakszótár készítésére kiküldött bizottság jelentését szintén SZONTAGH TAMÁS dr. másodelnök terjeszti elő, beszámolva a bizottság eddigi működéséről.

D) Az őslénytani tárgyak megvédése ügyében a múlt évi közgyűlésen KORMOS TIVADAR dr. tagtársunk indítványt terjesztett elő, amelyet a közgyűlés véleményezés végett a választmány elé utalt. A választmány foglalkozott is ezzel a kérdéssel, de a mai nehéz viszonyok között sem az országgyűlés elé, sem a kormány elé nem fordulhatunk ezen kényes ügyel.

Az A—D) alatt felsorolt jelentéseket a közgyűlés tudomásul veszi.

8. Barlangkutató Szakosztály alakulása.

Elsőtitkár jelenti, hogy az 1913 január 8-i választmányi ülés a Barlangkutató Bizottságnak azt a határozatát, hogy szakosztálylyá alakuljon át, általánosságban elfogadta és a január 29-én tartott választmányi ülés kölcsönös megállapodások alapján a következő ügyrendet ajánlja elfogadásra a mélyen tisztelt közgyűlésnek:

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK ÜGYRENDJE.

A szakosztály címe, célja és feladata.

1. Címe: «A Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Szakosztálya. Budapest 1913.»

2. Célja: A barlangtan és rokontudományainak művelése és terjesztése.

3. Feladata: A hazai barlangokat nyilvántartani, szakszerűen kutatni, folyóiratban, esetleg egyéb kiadványokban magyar és idegen nyelveken ismertetni, a kutatások eredményeit szaküléseken és népszerű estélyeken előadni s végül úgy a hazai, valamint a külföldi barlangtani irodalmat és mozgalmakat figyelemmel kísérni.

A szakosztály tagjai.

4. A szakosztálynak vannak örökítő, alapító és rendes tagjai.

5. Rendes tag az anyaegyesületnek minden tagja, aki ebbeli öhaját a szakosztály vezetőségének bejelenti és kötelezi magát a szakosztály folyóiratára 3 korona évi előfizetési díjat fizetni.

6. Az előfizetési díj minden év első negyedében fizetendő. Ha valamely tag évi előfizetési díját egy év eltelte után nem fizette, a szakosztály az illetőt a tagok sorából törölheti.

7. A rendes tag, ha a szakosztályból ki akar lépni, a következő évre vonatkozó kilépési szándékát a vezetőségnél december hó 1-ig előzetesen bejelenteni tartozik.

8. Alapító tag az, aki a szakosztály folyóiratára egyszersmindenkorra legalább 100 koronával előfizet.

Örökítő tag az, aki a szakosztály folyóiratára s egyéb kiadványaira egyszersmindenkorra 200 koronával előfizet.

Intézetek, testületek és hatóságok 200 korona egyszersmindenkori előfizetéssel szintén örökítő tagjai lehetnek a szakosztálynak.

9. Az alapító és örökítő előfizetési díjakat az anyaegyesület pénztárosa mint alapítványokat kezeli s a szakosztály ezen alapoknak csak a kamatjait költheti el.

10. A szakosztály tagjai a szaküléseken, népszerű estélyeken, kirándulásokon és az évváró és rendkívüli gyűléseken részt vehetnek, ezeken felszólalhatnak és indítványokat tehetnek, ott szavazhatnak, előadást tarthatnak s azokhoz hozzászólhatnak.

A szakosztály ügyvezetése.

11. A szakosztály ügyeit a választmány intézi, melynek tagjai: a tisztviselők (elnök, alelnök és titkár) és hat választmányi tag.

12. A szakosztály választmányát a szakosztály tisztújító évfárá gyűlésén a jelenlevő tagok titkos szavazás útján szótöbbséggel három évre választják. A választás mindenkor az anyaegyesület tisztújító közgyűlése előtt történik.

13. A választmány hivatalos ügyeit választmányi üléseken intézi, melyeket az elnök szükség szerint hív össze, de három választmányi tag írásbeli kérésére is köteles azt nyolc napon belül összehívni.

A választmány szótöbbséggel határoz, még pedig személyi ügyekben mindig titkos szavazással. A határozat érvényes, ha a jelenlevő tisztviselőknél kívül a választmánynak legalább három tagja jelen van.

14. Az elnök irányítja a szakosztály ügyeit, képviseli a szakosztályt a nyilvánosság előtt; továbbá utalványozhat a költségvetésnek megfelelően.

A szakosztály elnöke egyszersmind hivatalból az anyaegyesület választmányának tagja.

15. Az alelnök az elnököt szükség esetén helyettesíti.

16. A titkár vezeti a szakosztály adminisztratív és pénztári ügyeit, nyilvántartja a tagok névsorát és a hazai barlangokat, szerkeszti a szakosztály folyóiratát és egyéb kiadványait, szervezi a szakosztály kutatásait; továbbá a szakosztály működéséről és vagyoni állásáról a választmánynak, illetve az évfárá gyűlésnek évi jelentésben számol be és egyúttal betérjeszti a jövő évi költségvetést.

A titkárt hivatalos teendőiért a szakosztály évfárá gyűlése tiszteletdíjban részesítheti.

Az évfárá gyűlés ügyrendje.

17. A szakosztály évenként egy évfárá gyűlést tart, még pedig az anyaegyesület közgyűlése előtt. Szükség esetén az elnök bármikor, valamint 15 tag írásos kérésére is, rendkívüli gyűlést 15 napon belül hívhat össze.

18. Az évfárá és rendkívüli gyűlések hitelesített jegyzőkönyvei, valamint esetleg a szakosztály évfárá gyűlése által tervezett ügyrend változtatásai az anyaegyesület választmánya útján a közgyűlés elé terjesztendők; azok jogerőre csak akkor emelkedhetnek, ha azt az anyaegyesület választmánya előterjesztésére a Magyarhoni Földtani Társulat közgyűlése elfogadja.

19. A szakosztály választmánya a pénztár megvizsgálására pénztárvizsgáló bizottságot küld ki, amelynek jelentését a titkár terjeszti elő, A választmány évközben bármikor is elrendelheti a pénztár vizsgálatát.

A szakosztály vagyona.

20. A szakosztály jövedelmei a következők: az alapítványok és azok kamatai, az előfizetési díjak és a kiadványok eladásából származó bevételek, állami segély és egyéb adományok, végül a Földtani Társulat évi segélye, amelyet a választmány előterjesztésére az anyaegyesület közgyűlése állapít meg.

A szakosztály föloszlatása.

21. A szakosztály föloszlatását az anyaegyesület közgyűlése vagy a szakosztály évvégi gyűlése határozhatja el. A szakosztály évvégi gyűlésére a meghívók egy hónappal előbb küldendők szét a tárgy különös kiemelésével. Érvényes határozat csak akkor hozható, ha a szakosztály tagjainak kétharmada jelen van. Ennek sikertelensége esetében az anyaegyesület határoz a szakosztály további sorsa felett.

A szakosztály feloszlata esetén a szakosztály egész vagyona fölött a Magyarhoni Földtani Társulat, mint anyaegyesület rendelkezik. Ha azonban a szakosztály önálló és hasonló célt szolgáló társasággá alakulna át, a vagyon az újonnan alakult, hasonló célt szolgáló társulatra száll át.

Az anyaegyesület felügyelete.

22. A Barlangkutató Szakosztály a Magyarhoni Földtani Társulat osztálya lévén, működéseért a nevezett társulat közgyűlésének felelős; működéséről az anyaegyesület közgyűlésének, a Földtani Társulat választmánya útján évi jelentésben számol be.

Az ajánlott ügyrendet ILOSVAY LAJOS dr. tiszteleti tag elfogadhatónak véli, csupán a «barlangtan» szó helyett ajánl valami szebben hangzó kifejezést, pl. barlangismeret, vagy egyéb jobb szavat.

Az 1—22. pont alatt ismertetett ügyrendet a közgyűlés egyhangúlag elfogadja.

9. I n d í t v á n y o k

Elsőtítkárral jelenti, hogy a Barlangkutató Szakosztály alakulásával Alapszabályaink bizonyos módosítása válik szükségessé.

Az 1913 január hónap 29-én tartott választmányi ülés a Magyarhoni Földtani Társulat 1904 febr. 3-án elfogadott alapszabályaiban a következő módosításokat ajánlja:

Alapszabály módosítások tervezete-*

III. E s z k ö z ö k.

4. §. A jelentékenyebb eszközök: *a)* gyűlések, *b)* kiadványok, *c)* könyvtár, *d)* ásvány-, föld- és őslénytani tárgyak gyűjtése, *e)* egyes vidékek földtani tanulmányozása, *f)* fiókegyesületek és *szakosztályok* alakítása.

VIII. T a g o k j o g a i.

17. §. A tagok a társulattól oklevelet kapnak, melynek alapján magukat a «Magyarhoni Földtani Társulat» pártoló, örökítő, rendes, tiszteleti, vagy levelező tagjainak nevezhetik.

A társulat minden tagja részt vehet a szaküléseken és a közgyűléseken is; azonban a közgyűléseken szavazati joga a tiszteleti, pártoló, örökítő és rendes tagoknak csak akkor van, *ha ott személyesen megjelennek. A tagok jogaival bíró intézetek, hivatalok, testületek vagy vállalatok megbízottjaik útján szavazhatnak. Az írásbeli felhatalmazással megbízottak azonban a közgyűléseken csakis akkor szavazhatnak, ha ott személyesen megjelennek.* A levelező tagok kivételével a társulatnak minden tagja kapja a társulat folyóiratát, használhatja a társulat könyvtárát és új tagokat ajánlhat. *A fiókegyesületek és szakosztályok kiadványaikért díjat szedhetnek.*

IX. Ü g y v e z e t é s.

18. §. A társulat ügyeit a választmány intézi, amelynek tagjai: az elnök, másodelnök, *a fiókegyesületek és szakosztályok elnökei, a magyar honos tiszteleti tagok*, 12 választmányi tag, az elsőtítkár, másodtítkár és a pénztáros.

X. G y ű l é s e k.

Ad 26. §. *A választmány mindenféle személyi ügyben mindig titkos szavazással dönt.*

A bemutatott tervezethez szót kér LASZ SAMU dr. rendes tag. Nem látja be, hogy miért kell személyesen megjelenni a tagoknak a közgyűlésen, a választásokon. Épen most hallottuk a titkári jelentésben, amely érdekes adataival a felszólaló figyelmét megragadta, hogy az elsőtítkár úr már 11 ízben szavazott a Német Geológiai Társulatban posta útján,

* A dűlt betűkkel szedett kifejezések jelzik a módosításokat.

titkosan. Ha Berlinben ilyen módon szavaznak a földtani társulat tagjai, miért kell épen nálunk személyesen megjelenni.

Elnök a felszólaló tagtárs úr aggályait eloszlatja s kéri őt, hogy nyugodjon bele eme változtatásokba, amiket a választmány egyhangúlag hozott.

A közgyűlés a tervezett módosításokat elfogadja s utasítja az elnökséget, hogy az Alapszabálmódosításokat jóváhagyás végett felsőbb helyre felterjessze.

10. Tisztújítás a z 1913—1915. évi időközre.

Elnök a maga és tisztársai nevében megköszönve a közgyűlésnek azt a támogatást, amelyben őket a társulat az 1910—1912. évközben részesítette, korelnökül felkéri KOCH ANTAL dr. tiszteleti tagot; és maga a másodelnökkel s a titkárokkal együtt távozik az elnöki emelvényről.

Az elnöklést KOCH ANTAL dr. korelnök veszi át.

ILOSVAY LAJOS tiszteleti tag a közgyűlés nevében köszönetet mond a lelépő tisztikarnak, nevezetesen SCHAFARZIK FERENC dr. elnök, SZONTAGH TAMÁS dr. másodelnök, PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár és VOGL VIKTOR dr. másodtitkár uraknak, hogy az 1910—1912. évi ciklusban a Magyarhoni Földtani Társulatot oly lelkesedéssel és eredményesen vezették. A Földtani Társulat az elmúlt ciklusban valóban nagyot fejlődött úgy a szellemiekben, mint az anyagiakban s ezért elismerés illeti meg a lelépő tisztikart.

SCHAFARZIK FERENC lelépett elnök úgy a maga, mint a vele együtt távozó tisztikar nevében is megköszöni a szives elismerést, amelyet a közgyűlés nevében ILOSVAY LAJOS dr. tiszteleti tag úr oly meleg hangon tolmácsolt.

Ezután elnöklő korelnök elrendeli a tisztújító választás megkezdését. A szavazatszedő bizottság elnökéül felkéri LIFFA AURÉL dr. és TIMKÓ IMRE rendes tag urakat, míg tagjaiul EMSZT KÁLMÁN dr., DICENTY DEZSŐ, LÖW MÁRTON és dr. VIGH GYULA rendes tag urakat nevezi ki.

A választásokat a két elnök vezetésével két szavazatszedő bizottság végzi.

A választások eredményét azután KOCH ANTAL dr. korelnök a következőkben hirdeti ki:

«Jegyzőkönyv a Magyarhoni Földtani Társulat 1913. évi febr. 5-i közgyűlésen megejtett tisztújító választásról. A lelépő elnök ajánlatára korelnökül dr. KOCH ANTAL tiszteleti tag kéretett fel, a választások megejtésére pedig két szavazatszedő bizottság küldetett ki. A szavazatszedő bizottságok elnökei: dr. LIFFA AURÉL és TIMKÓ IMRE társulati tagok, LÖW MÁRTON dr. és VIGH GYULA, nemkülönben EMSZT KÁLMÁN dr. és DICENTY DEZSŐ társulati tagoknak, mint a szavazatszedő bizottság tagjainak közreműködésével a választás a következő eredménnyel ejtetett meg:

Leadatott összesen hatvan szavazat.

I. A választandó tisztviselőkre esett a) az elnökjelöltek közül 60 szavazat, ebből

dr. SCHAFARZIK FERENC-re	57 szavazat
dr. FRANZENAU ÁGOSTON-ra ...	2 „
dr. ZIMÁNYI KÁROLY-ra ...	1 „

b) másodelnök jelöltek közül:

dr. SZONTAGH TAMÁS-ra ...	39 „
dr. LÖRENTHEY IMRÉ-re ...	18 „
dr. PÁLFY MÓR-ra ...	3 „

c) az elsőtitkár jelöltek közül:

dr. PAPP KÁROLY-ra ...	41 „
dr. MAURITZ BÉLÁ-ra	16 „
TREITZ PÉTER-re ...	3 „

d) másodtitkár jelöltek közül:

MAROS IMRÉ-re...	40 „
KOCH NÁNDOR dr.-ra ...	12 „
dr. VOGL VIKTOR-ra ...	8 „

II. A választandó választmányi tagokra leadatott összesen 60 szavazat, melyből három érvénytelen volt s így a szavazatok összege 57, melyből esett: dr. MAURITZ BÉLÁ-ra 50, dr. LIFFA AURÉL-ra 49, dr. FRANZENAU ÁGOSTON-ra 46, dr. PÁLFY MÓR-ra 46, TREITZ PÉTER-re 45, TIMKÓ IMRÉ-re 42, dr. EMSZT KÁLMÁN-ra 40, dr. LÖRENTHEY IMRÉ-re 37, dr. KORMOS TIVADAR-ra 37, dr. ZIMÁNYI KÁROLY-ra 36, HORUSITZKY HENRIK-re 36, dr. SCHRÉTER ZOLTÁN-ra 33, dr. KADICS OTTOKÁR-ra 31, dr. VADÁSZ ELEMÉR-re 24, dr. LÁSZLÓ GÁBOR-ra 22, dr. DÉCHY MÓR-ra 19, ROZLOZSNIK PÁL-ra 17, dr. PRINZ GYULÁ-ra 14, BELLA LAJOS-ra 14, ILLÉS VILMOS-ra 10, ZSIGMONDY ÁRPÁD-ra 8, STEINHAUS GYULÁ-ra 5, LÖW MÁRTON-ra 5, dr. BALOCH MARGIT-ra 4, dr. GÁSPÁR JÁNOS-ra 4, KOCH NÁNDOR dr.-ra 2, dr. SIGMOND ELEK-re 2, MIHÓK OTTÓ-ra 1, T. RÓTH KÁROLY-ra 1 és MAROS IMRÉ-re 1 szavazat.

Korelnök kihirdetvén a választás eredményét, megválasztott tisztviselőkül jelenti ki a következő urakat:

Elnök: dr. SCHAFARZIK FERENC.

Másodelnök: dr. SZONTAGH TAMÁS.

Elsőtitkár: dr. PAPP KÁROLY.

Másodtitkár: MAROS IMRE.

Választmányi tagok pedig: dr. MAURITZ BÉLA, dr. LIFFA AURÉL,

dr. PÁLFY MÓR, dr. FRANZENAU ÁGOSTON, TREITZ PÉTER, TIMKÓ IMRE,
dr. EMSZT KÁLMÁN, dr. LÖRENTHEY IMRE, dr. KORMOS TIVADAR, dr. ZIMÁNYI
KÁROLY, HORUSITZKY HENRIK, dr. SCHRÉTER ZOLTÁN.

Kelt Budapesten, 1913 február 5-én.

Dr. LIFFA AURÉL és TIMKÓ IMRE
a szavazatszedő bizottság elnökei.

KOCH ANTAL dr.
tisztelési tag, korelnök.

Elnöklő korelnök kihirdetvén a választások eredményét, üdvözlí a megválasztott tisztikart és a választmányt s kéri a megválasztott urakat, hogy az 1913—1915. évi ciklusban ugyanolyan buzgalommal szolgálják társulatunk ügyeit, mint azt az elmúlt években tették.

SCHAFARZIK FERENC dr. elnök a megválasztott tisztikar és a választmány nevében köszöni a közgyűlésnek a szíves bizalmat, hogy nagyobb-részt ugyanazon tisztikart s választmányt tisztelte meg a jövő három évre is az ügyek vezetésével, mint az elmúlt trienniumban, s igéri, hogy miként a multban, úgy a jövőben is a legnagyobb buzgalommal ipar-kodik úgy a tisztikar, mint a választmány a beléjük helyezett bizalom-nak megfelelni.

Egyéb tárgy hiányában elnöklő korelnök a közgyűlést esti 9 óra-kor berekeszti.

Kelt Budapesten, 1913 február hónap 5-én.

Jegyezte PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár.

B) SZAKÜLÉSEK.

1. Jegyzőkönyv az 1912 november 6-iki szakülésről.

Az ülés a m. kir. földtani intézet előadótermében d. u. 5 órakor kezdődik.

Elnök: SCHAFARZIK FERENC dr. műegyetemi tanár és dékán. m. kir. bányatanácsos.

Megjelentek: BARTÚCZ LAJOS dr., SPITZER MÓR, STANIK LAJOS, STREDA REZSŐ dr. vendégek.

Továbbá: ASCHER ANTAL, BELLA LAJOS, EMSZT KÁLMÁN dr., ÉHIK GYULA, FRANZENAU ÁGOSTON, HILLEBRAND JENŐ dr., HORUSITZKY HENRIK, ILOSVAY LAJOS dr., JUGOVICS LAJOS, KADIĆ OTTOKÁR dr., KOCH ANTAL dr., KORMOS TIVADAR dr., KULCSÁR KÁLMÁN dr., KUN ATTILA, LÁSZLÓ GÁBOR dr., LIFFA AURÉL dr., LÓCZY LAJOS dr., LÖRENTHEY IMRE dr., LÖW MÁRTON dr., MAROS IMRE, MARZSÓ LAJOS, MAURITZ BÉLA dr., PALKOVICS JÓZSEF, PANTÓ DEZSŐ, PAPP KÁROLY dr., PITTER TIVADAR, ROSKA MÁRTON dr., SASS LÓRÁNT, STEINHAUSZ GYULA, SZINYEI MERSE ZSIGMOND, SZONTAGH TAMÁS dr., TREITZ PÉTER, VARGHA GYÖRGY dr., VIGH GYULA, VOGL VIKTOR dr., ZIMÁNYI KÁROLY dr. és ZSIGMONDY ÁRPÁD tagok.

Összesen 44-en.

Elnök az ülést megnyitván, üdvözlí a szép számban megjelent szaktársakat. Majd felhívja az elsőtítkárt jelentésének megtételére. Erre PAPP KÁROLY dr. elsőtítkár a következő jelentést terjeszti elő:

«Tisztelt Szakülés!

Amidőn a június 5-iki szakülés óta a mai napon első ízben találkozunk, mély tisztelettel jelentem a szakülésnek, hogy az öthónapos szünetidőben társulatunk a Földtani Közlöny útján iparkodott tagtársainkkal a kapcsolatot fönntartani. Ezen időközben megjelent a Földtani Közlöny 6-ik, 7-ik és 8-ik füzete; elkészült továbbá a 9—10-ik kettős füzet is, amely bő tartalommal a jövő hét elején már tisztelt Tagtársaink kezében lesz. Azonkívül a mult héten expedáltuk a m. kir. földtani intézet 1910-ik évi jelentését.

A szokásos jelentésekre áttérve, tisztelettel jelentem, hogy a f. évi június 5-iki választmányi ülés társulatunk rendes tagjaivá választotta a következő testületeket s urakat:

1. M. kir. kulturmérnöki hivatal Nagyenyed. (Ajánlotta a titkárság.)

2. KÜN ATTILA műegyetemi hallgató Bpest. (Ajánl. SAS LÓRÁND r. t.)

3. RÓNAY BÉLA magánmérnök Bpest. (Ajánlotta a titkárság.)

4. CZEK VALDEMÁR tanárjelölt Bpest. (Ajánlotta KÖVESLIGETHY RADÓ r. t.)

5. HÖHR H. gimnáziumi tanár Segesvár. (Ajánl. KOCH ANTAL tisz. tag.)

6. STOPNEVITS ANDRÁS bányamérnök, Stavropol, Kaukázus. (Ajánl. titk.)

A bejelentés tudomásul szolgál.

Az elnöklést IGLÓI SZONTAGH TAMÁS dr. másodelnök veszi át, s felkéri Schafarzik Ferenc urat bejelentett előadásának megtartására.

1. SCHAFARZIK FERENC dr.: Ásványtani közlemények címén néhány ásványelőfordulást mutat be, buzdításul a geológusoknak, hogy országos felvételeik közben az ásványokról se feledkezzenek meg. Bemutatja a somosújfalusi zeolitokat, amelyek főképp chabasitok és ritkább ikertörvény: a törzsromboéder szerint vannak kifejlődve. Ugyanezen a stufán kvarckristályok is vannak, amelyek idősebbek. Ugyancsak Somosújfaluról analcimit mutat be, amely mellett chabasit, pirit, s mint legfiatalabb generáció kalcit is van. Egy másik stufán analcimit, chabasit, heulandit, stilbit és kalcit látható. Mindebből kiderül, hogy először a kvarc, azután a zeolitok, majd a pirit s végül a kalcit képződött. Bányafaluból kalcedont, kalcitot és hialitet mutat be, majd romboédes kalcitot, rajta apró ametiszt kvarcokkal. Sóváról, az ottani elfulladásott sóbányából, kék sókristályokat mutat be, megemlítve, hogy KOMPOLTHY JÓZSEF Aknaszlatinán is talált kék kősó kristályt. Majd Budavidékének ásványairól számol be. A Péterhegy agyag-gödérében a kiscelli agyag között keményebb szarukő breccsiás rétegek vannak, amelynek repedései között szép gipszkristályok találhatók, mellső ferde prizmával s ortodomával. Végül Pusztá Kolop diluviális agyagjából vivianit ásványt mutat be, amely ott behintve fordulnak elő.

Schafarzik tanár előadásáért elnöklő másodelnök köszönetet mondva, az elnöklést ismét Schafarzik Ferenc veszi át.

2. **LIFFA AJRÉL** dr.: A fillipszit újabb hazai előfordulása címen a badaconsyomaji Nagykőfejtőben talált fillipszitról beszélt. Ezt az ásványt **LÓCZY LAJOS** dr. fedezte föl, s Badaconsyomaj ezidőszerint a fillipszitnek harmadik lelőhelye hazánkban. A kicsiny, szemmel alig látható ásványocskákat az előadó optikai úton pontosan meghatározta.

Az előadáshoz szót kér **LÓCZY LAJOS** dr., aki elmondja, hogy ennek a fillipszitnek az előfordulása igen érdekes. Ugyanis a kürtőhöz közel fekvő helyen találta ezt a posztvulkánikus terméket, a palagonitos bazalttufában. Az egész kőfejtő anyaga vulkáni sárból származik, fölötte szilárd bazaltanyag, majd ismét tufa van.

SCHAFARZIK FERENC elnök felhívja a figyelmet arra, hogy Zalaszántón (keszthelyi j.) szintén van egy fillipszit-termőhely (l. **SCHAFARZIK F.** Magyar kőbányák részletes ismertetése. Bpest, 1904. 360. old.) az ottani bazaltkőbányában.

3. **HILLEBRAND JENŐ** dr. antropológus: Az ősember újabb lakóhelyei hazánkban címen tart előadást. Elmondja, hogy a mióta **HERMAN OTTÓ** kezdeményezésére a Földtani Intézet, a Miskolczi Múzeum, a Tudományos Akadémia és a Nemzeti Múzeum támogatásával hazánkban megindult a barlangkutató, a diluviális ősember lakóhelyeinek feltárása gyors menetben haladt előre. Nemrég még az a nézet uralkodott, hogy a diluviális ember csak elvétve kereste volna fel Európa keleti részeit, addig újabb leleteink azt bizonyítják, hogy az ősember nagyon is sokat tartózkodott hazánkban jégáraktól mentes vidékein, mert különösen a barlangokban bővelkedő hegységeink között igen jól érezte magát. Bizonyítják ezt a felkutatott barlangokban talált tűzhelyek, szebbnél szebb kőszerszámok, továbbá a velő kedvéért feltört rénszarvas, hiéna és barlangi medve csontok. A kőszerszámokból arra következtethetünk, hogy hazánkat a moustérien korú nagyon primitív típusú neanderthali emberrasz is lakta.

Az újabban felkutatott barlangok a következők: a **KOCH ANTAL** tanártól felfedezett Kiskevély-barlang a Buda melletti Csobánkán, a **HORUSITZKY HENRIK** főgeológustól felfedezett Pálffy-barlang Detrekőszentmiklóson a Kis-Kárpátokban, azután a **HILLEBRANDTÓL** felfedezett Istállókői és Peskő barlang a Bükk hegységben.

Az elhangzott előadáshoz **KORMOS TIVADAR** dr. megjegyzi, hogy a detrekőszentmiklósi Pálffy-barlangban temérdek lemming maradvány van, ami azért nevezetes, mert összekötő kapocs a kőszegi lemming-előfordulással. A Bükk-hegység barlangjait azonban úgylátszik, hogy a lemmingek elkerülték, mert az eddig fölásott barlangokban semmi nyomuk.

SCHAFARZIK FERENC elnök megjegyzi, hogy a detrekőszentmiklósi PÁLFFY-barlangból kikerült eszközök anyaga egészen más, mint a Szeletabarlang kék kalcedon anyaga.

HORUSITZKY HENRIK főgeológus elmondja, hogy egy névtelen író kétségbe vonja azt, mintha ő fedezte volna fel a Pálffy-barlangot. A névtelen író egy pozsonyi lapban, s a földtani intézet igazgatójához írt levelében azt állítja, hogy a detrekőszentmiklósi Pálffy-barlangot már **SPIRZER MÓR** uradalmi bérlő

is ismerte. A jelenlevő SPITZER úrnak HORUSITZKY HENRIK megmagyarázza, hogy a szóbanforgó Pálffy-barlangot előtte senki sem kereste fel, s így ez teljesen új hely a speleológiában.

ROSKA MÁRTON dr. rendes tag üdvözli HILLEBRAND doktort szép leletei és előadása alkalmából, s arra serkenti a Barlangkutató Bizottságot, hogy gyorsabb menetben folytassa a kutatásokat. SZONTAGH TAMÁS dr. másodelnök kijelenti, hogy a m. kir. földtani intézet 1906 óta már 14,000 koronát költött a Miskolc vidéki barlangok, s főképp a Szeleta kiásatására, s így az államot nem terheli semmiféle mulasztás.

BELLA LAJOS dr. rendes tag elmondja, hogy a trencsényi s felvidéki múzeumok lázas buzgalommal gyűjtik a felsőmagyarországi kincseket, s ebben nagyon támogatják őket a cseh s morva szakemberek. Ez ellen az államnak erőiesen fel kellene lépni.

LÓCZY LAJOS dr. tiszteleti tag szerint a Földtani Társulatnak igazságosan kell anyagi s erkölcsi erejét a geológia birodalmában szétesztani. A társulat minden erejét nem fordíthatja a barlangkutatásra, mert a társulatnak, épúgy mint a földtani állami intézetnek is mindeuféle mineralógiai, geológiai s paleontológiai gyűjtést egyenlően kell támogatni. Azonkívül ne várjunk mindent az államtól, hanem a társadalomhoz is forduljunk anyagi és erkölcsi támogatásért.

4. LÓCZY LAJOS dr. bemutat egy *Mastodon Borsoni* fogat a dunántúli Boldogasszonyfalváról. Ez a fog nagyon emlékeztet arra a fogra, amelyet dr. PAWLÓNE egy amerikai fajjal azonosított. Az amerikai *Mastodon giganteum* tényleg nagyon hasonlít a magyar faj fogára.

5. LÓCZY LAJOS dr. a természeti szépségek megvédését ajánlja a szaktársak figyelmébe. Az Orvosok és Természettudományi Társulat idei veszprémi vándorgyűlésén számos felszólalás történt a természeti szépségek megvédéséről. Miként törvény van már a régi épületek, váromok, valamint a madarak védelméről, azonképen védjük mi geológusok a ritka földtani tárgyakat, a gyönyörű bazalt-hegyeket, amik maholnap már a kőfejtők csákányai alatt pusztulnak el. Feladatunk, hogy ezeket a természeti szépségeket lajstromozzuk, s azután a társadalmat szólítsuk fel segítségünkre.

LOSNAVY LAJOS dr. választmányi tag megjegyzi, hogy ezek a dolgok nincsenek teljesen elhanyagolva, mert a Természettudományi Társulat, épúgy, mint a Földtani Társulat már 1908-ban behatóan foglalkozott a természeti kincsek megvédésének kérdésével. A Természettudományi Társulat ezrével küldözte szét a gyűjtőiveket, azonban a társadalom nem sokat törődik ezekkel a dolgokkal.

Elnök a vitát bezárva, az ülést estéli 7 órakor berekeszti.

2. Jegyzőkönyv az 1912 december 4-én tartott szakülésről.

Az ülés a kir. magy. Természettudományi Társulat üléstermében délután 5 órakor kezdődik.

Elnök: SCHAFARZIK FERENC dr. kir. bányatanácsos. műegyetemi tanár.

Megjelentek: BLUM SÁNDOR, BRENNDÖRFER J. dr., GERECZE PÉTER dr.,

HALAVÁTS GYULA, HALÁSZ GYULA, HEGEDÜS J. LÁSZLÓ, KERESZTES MÁRIA, KISSÁRMÁSI MÁLY SÁNDOR, STREDA REZSŐ dr., SZATALA ÖDÖN, VNUTSKÓ FERENC vendégek.

Továbbá: ASCHER ANTAL, BEKEY IMRE GÁBOR, BERKÓ JÓZSEF dr., BRAUN GYULA dr., ÉHIK GYULA dr., EMSZT KÁLMÁN dr., HILLEBRAND JENŐ dr., HORUSITZKY HENRIK, HORVÁTH BÉLA dr., LOSVAY LAJOS dr., INKEY BÉLA, KADIĆ OTTOKÁR dr., KOCH ANTAL dr., KOCH NÁNDOR dr., KORMOS TIVADAR dr., KULCSÁR KÁLMÁN, LÁSZLÓ GÁBOR dr., LIFFA AURÉL dr., LÓCZY LAJOS dr., LÖRENTHEY IMRE dr., LÖW MÁRTON dr., MAJER ISTVÁN, MAURITZ BÉLA dr., MAROS IMRE, MARZSÓ LAJOS, PÁLFY MÓR dr., PANTÓ DEZSŐ, PAPP KÁROLY dr., PÁVAI VAJNA FERENC dr., PITTER TIVADAR, ROZLOZSNIK PÁL, SIGMOND ELEK dr., SCHRÉTER ZOLTÁN dr., SZONTAGH TAMÁS dr., TELEGGDI RÓTH LAJOS, TIMKÓ IMRE, TOBORFFY GÉZA, TREITZ PÉTER, VENDL ALADÁR dr., VOGL VIKTOR dr., ZIMÁNYI KÁROLY dr. és ZSIVNY VIKTOR dr. tagok.

Elnök az ülést megnyitván, felkéri KORMOS TIVADAR dr. rendes tagot «Magyarországi új ősemmlősök» címen hirdetett előadásának megtartására.

1. KORMOS TIVADAR dr. állami geológus új ősemmlősöket mutatott be Magyarországról. Részben olyanok ezek melyek a tudományra nézve teljesen újak; ezek közül kiemelendő egy — a mai berber majomhoz közellálló — majom Baranya megyéből és három rendkívül érdekes pézsmacickány faj, melyeknek a legközelebbi rokona ma a Pyrenaeusokban él, valamint egy rozsomák (*Gulo*) faj Biharmegyéből, mely a mai északi «Vjelfrass» jégkorszak előtti, kistermetű őse. Ezzel együtt került elő egy tigrisféle állat (*Machairodus latidens*) maradványa is, amely hazánk ősfaunájában szintén új. Előadó a bemutatott tárgyakat Magyarország hajdani klimatikus viszonyaira való tekintettel bő reflexiókkal kísérte. Dr. KORMOS TIVADAR előadásához Elnök megjegyzi, hogy a vándorlási teória nagyon egyezik Tuzson tanár megfigyelésével, aki kimutatta, hogy a növények nyugatról vándoroltak be Oroszországba.

2. Utána ÉHIK GYULA tanárjelölt a detrekőszentmiklósi Pálffy-barlang faunája címen tartott előadást, melyben utalt arra a nevezetes körülményre, hogy e barlangból a lemming tömegesen került elő. E körülmény rendkívül érdekes kapcsolatot nyújt az óruzsini és a novi barlangok faunája között, melyeket még ROTH SAMU a 90-es években ismertetett.

3. PÁVAY-VAJNA FERENC dr. selmecebányai főiskolai tanársegéd *Új Pholadomya hazánkban* címen mutatja be azt az óriási nagy *Pholadomyát*, amelyet Böckh Hugó dr. főbányatanácsos gyűjtött *Verbniken* lajtmészskőből. Három példányban még a hontmegyei Kemence határából került elő szintén felső mediterrán üledékekből ugyancsak egészen megegyező méretarányokkal, körvonalakkal és díszítésekkel, amelyek élesen megkülönböztetik az eddig ismert összes fajoktól. Vizsgálatai alapján legközelebbi rokonai a *Pholadomya alpina* MATH. és *Pholadomya alpina* v. *rostrata* SCHAFF., de azoktól is élesen megkülönböztethető ezért az előadó, mint új fajt *Pholadomya* H. Böckhi n. sp. néven hajlandó bevezetni az irodalomba, Böckh Hugó dr. főiskolai tanár, kiváló magyar geológusunk, tiszteletére.

4. Ezután PAPP KÁROLY dr. társulati főtitkár *Kálisókutató sok hazánkban* címen ismerteti az Erdélyi Medence újabb furásait. Elmondja.

hogy a nagysármási III. b) fúrás 970 m, a marosszentgyörgyi 863 m, a marosugrai 1282 m mély, az utóbbi ezidőszerint hazánknak legmélyebb fúrása. Eddig-
elé 28 mélyfúrás van Erdélyben, de ezek közül egyik sem ütötte meg sem a kálisó, sem a petróleum-telepeket.

Előadónak az a nézete, hogy a sótelep Erdély mélységében nem folytonos vonulatban van meg, hanem csak a medence szélein egyes elzárt öblökben képződött só; s szerinte ezért a kálisókutatásokra végzett fúrásoknak is a medence széleiről kellene kiindulni, minthogy kálisóra csakis ott lehet remény, ahol egyáltalában só is van. A petróleum-telepekre Erdélyben vajmi kevés a remény.

Ezen kétségeskedő állásponttal szemben ismerteti Erdély legkiválóbb ismerőinek: LÓCZY LAJOS, MRAZEC LAJOS és BÖCKH HUGÓ tanároknak álláspontját, akik erősen remélik, hogy Erdélyben a kálisóra s petróleumra is rábukkan a fúró. Végül az előadó azt óhajtja, hogy kétségeskedő álláspontját minél előbb megcáfolja a fúró, s hogy BÖCKH-LÓCZY-MRAZEC elmélete nyomán mielőbb megtalálja az állam a keresett kincseket.

5. Ugyancsak PAPP KÁROLY főtitkár ismerteti RÓZSA MIHÁLY dr. rendes tagnak: A stassfurti sótelepek organikus szerkezetéről írott értekezését. RÓZSA tanár jelenleg a m. kir. Pénzügyminisztérium 4000 koronás ösztöndíjával a németországi kálisótelepek eredetét tanulmányozza, s erről szól bemutatott értekezése is.

Az elhangzott előadásokhoz szót kér Lóczy Lajos tiszteleti tag. Azzal kezdi felszólalását, hogy az Erdélyi Medencét még nem ismerjük. Épúgy nem ismerjük még a kálisótelepek eredetét sem. A múlt század nyolcvanas éveiben SUESS EDE ösztökélésére sokat gondolkozott az Erdélyi Medence esetleges kálisótelepeiről. Be kell vallanunk, hogy sem a németországi, sem a keletgáncországi kálisó telepekről nincsenek megállapodott felfogások. Régente úgy hittük, hogy a kálisó felül van, most ellenben azt hangoztatják, hogy a régebbi sótelepben van a karnallit és a szilvin. Elsasszban az eredeti sótelep hullámos redőzéseket mutat, míg felül nyugodt a település. Az Elsass-vidéki legújabban feltárt kálisótelep nagy reményt nyújt az erdélyi kálisótelepek kutatására is. Utal továbbá a *Lancsaufu* menti kínai medencére is. A hanhai rétegek szárazföldi eredetű képződmények, amelyekből házilag sót termelnek. A kínai szalinákban nemcsak kősót, hanem kieseritet is találunk. Ide menjen Rózsá tanár, ha a kálisótelepek eredetét akarja kutatni.

PAPP előadó nem ismeri az újabb erdélyi kutatásokat, s azért mondja nyugodt településűnek az Erdélyi Medencét. Pedig a BÖCKH tanár vezetése alatt működő geológusok ott is találtak gyűrődéseket, ahol kősó egyáltalán nincs. Az újabb kutatások szerint a Mezőség főképp szarmata és pontusi rétegekből áll, s ezért szintes; a mélységben mindenesetre gyűrődöttebb a rétegzés, ahol a mediterrán rétegek vannak. Az Erdélyi Medence tükörképe illetőleg ellentéte a Cseh Masszívumnak, vagy a Pécsi hegység újbányai részének, ahol periklinális rétegek vannak. Az Erdélyi Medence leroskadt terület, amelynek peremén szintes, transgresszív fekszenek a rétegek. A medence peremén tehát vízszintes, s belsője felé gyűrődött rétegek vannak. Lóczy három vonulatban talált annakidején tetőszerű települést, tehát három antiklinális vonu-

latot ismert fel 1908-ban, míg legújabbban Böckh tanár úr már 18 antiklinális vonulatot konstataált. A kétségeskedők tábora nem hiszi az antiklinális vonulatokat, csak néhány kilométeres hosszúságú antiklinálist fogad el, amelyek helyenkint elsimulnak, de ismét előtűnnek. Igaz, hogy Erdélynek csakis peremlein vannak kősótelepek, de azt nem tudjuk, hogy a medence belsejében, pl. a sármási antiklinálisban nincs-e meg a kősó. Valószínű, hogy itt még nem értük el a kősó mélységét. Azt véli, hogy a medence szélein a kősó nem eredeti helyén van és a gyűrődés benne nem tektonikus eredetű, hanem oldódási folyamatok eredménye. Úgy képzei a dolgot, hogy a vegyes sórétegből kimennek a könnyebben oldható részek, s a visszamaradók mozgásba jönnek, miáltal összenyomódás keletkezik. Az Erdélyi Medence tektonikus jelenségeit távolról sem hasonlíthatjuk össze az Alpok vagy a Kárpátok mozgásaival, hanem le roskadó tömegnek kell gondolnunk, amelynek szélei összenyomódnak. Lóczy tanár bevallja, hogy Erdélyről sok tekintetben megváltozott régi nézete, mert hiszen évtizedeken át nyugodt medencének hirdette Erdélyt, míg ma gyűrődött területnek tartja, azonban egyben nem változott meg nézete, s ez pedig az, hogy ott kell keresni a kálisót, ahol a sótelepeket az erózió még nem érte, s így a víz fel nem oldhatta.

SCHAFARZIK FERENC elnök az elhangzott felszólalás kapcsán úgy véli, hogy a kálisó kutatás tényleg indokolt. Hisz a legtöbb magyarországi forrásban meg van a *KCl*, így a luhi Margitvívben, s az erdélyi ásványos vizekben. Utal arra, hogy a sóformáció a mediterránban egységes volt, akár elfogadjuk UHLIG felfogását, akár nem. Igaz hogy Romániában kálisó nincs, de megvan Galiciában Kaluszon. Az elhangzott vitából azt látja, hogy a geológusok két csoportra oszlanak a kálisókérdésben; az egyik csoport pesszimisztikus állásponton van, a másik csoport optimisztikus véleményt táplál. Elnök kifejti, hogy maga az optimisztikusok közé számítja magát, s eme kijelentésével esti 8 órakor az ülést bezárja. Jegyezte PAPP KÁROLY dr. titkár.

3. Jegyzőkönyv az 1912 december 11-én tartott szakülésről.

Az ülés helyisége a m. kir. földtani intézet előadóterme, kezdete délután 5 óra.

Elnök: SZONTAGH TAMÁS dr. királyi tanácsos másodelnök.

Megjelentek: RADVÁNYI ANTAL, STREDA REZSŐ dr., gróf TELEKI PÁL dr. és ZELLER TIBOR vendégek.

Továbbá: BALOGH MARGITKA dr., Böckh HUGÓ dr., CHOLNOKY JENŐ dr., ERŐDI KÁLMÁN dr., GAÁL ISTVÁN dr., HILLEBRAND JENŐ dr., JUGOVICS LAJOS, KADIÓ OTTOKÁR dr., KORMOS TIVADAR dr., LIFFA AURÉL dr., LÓCZY LAJOS dr., MAROS IMRE, MARZSÓ LAJOS, PAPP KÁROLY dr., PÁLFY MÓR dr., PÁVAI VAJNA FERENC dr., PITTEr TIVADAR, POSEWITZ TIVADAR, ROZLOZSNIK PÁL, SCHRÉTER ZOLTÁN dr., STEINHAUSZ GYULA, STRÖMPL GÁBOR, TAEGER HENRIK, TELEGDI RÓTH LAJOS, TIMKÓ IMRE, TOBORFFY ZOLTÁN, VENDL ALADÁR dr., VIZER VILMOS.

Elnök felhívja CHOLNOKY JENŐ dr. kolozsvári egyetemi tanár urat, társulatunk rendes tagját, hogy «N e h á n y m e g j e g y z é s Erdély morfológiájához» címen bejelentett előadását megtartani szíveskedjék.

CHOLNOKY JENŐ dr. kimutatta, hogy az Erdélyi Medence halomvidékén a völgyek lejtőin általánosan jellemző az úgynevezett suvadás, vagyis rogyás és esúzás, földfolyással egybekötve. A suvadások sokkal, de sokkal nagyobb méretűek, mint azt eddig gondolták. Vannak 5—10 km hosszú suvadások, amelyek sokszor egész halomvidéket mozdítottak ki a helyükből. Így pl. Szováta sósziklai és tavai mind egy óriási suvadáson foglalnak helyet, amiért is a sóvidék mai alakulása nem látszik tartósnak. A suvadások sok bajt okoznak a vasutaknak, de még többet a közutaknak, amelyek éppen a suvadások miatt sokszor állandóan eltolódnak. Ez az oka, hogy pl. Kolozsvárról a szomszéd mezőségi falvakba csak nagyon rossz, alig járható utak vezetnek, amelyeknek fenntartása rengeteg költséget okoz. Györgyfalvára pl. igen sokszor lehetetlen kocsival átjutni. A földművelés megváltoztatott módszere segíthet ezen egyedül. Jövő tavaszra igen sok új földcsuszamlás, suvadás várható.

CHOLNOKY JENŐ előadásához szót kér NAGYSÚRI BÖCKH HUGÓ dr. rendes tag. Minthogy már a múlt szakülésen történtek antiklinálisaira megjegyzések, s most CHOLNOKY JENŐ is fölemlítette újabb kutatásait, azért szükségesnek látja ez alkalommal megjegyzéseit megtenni. Az első dolog annak a megállapítása, hogy az Erdélyi Medencében megvannak-e, vagy sem az antiklinális vonulatok.

Böckh Hugó dr. kijelenti, hogy az antiklinálisokat ő maga és munkatársai 100 meg 100 dűlés méréséből állapították meg, tehát az antiklinálisok jelenléte kétségtelenül be van bizonyítva. GAÁL ISTVÁN tanárral vitát kezdeni nem óhajt, mert mint az erdélyi geológiai felvételek főnöke arról győződött meg, hogy GAÁL dr. képtelen volt a reábizott feladatnak megfelelni.

A második kérdés az, hogy az antiklinálisok képződése összefügg-e a sótelepekkel, vagy sem. A Küküllő vidékén a medence peremén hatalmas gyűrődéseket konstataált LÁZÁR bányamérnök, ezen gyűrődések alatt pedig még a só eddig konstataálva nincs. CHOLNOKY nem tartja tektonikus eredetűeknek a kolozsi sóbánya vidékén levő gyűrődéseket, pedig ezek tektonikus eredete kétségtelen. Az Erdélyi Medence peremén padka van, amelyen a gyűrődés minimális. A gyorsan sülyedő medencének gyűrődésére a Pálffy-féle magyarázatot el lehet fogadni, s ezzel az antiklinálisok képződését is meg lehet fejteni. Az antiklinális vonulatok kanyarodásairól több helyütt szemmel láthatólag meggyőződhet bárki. Ami azt az ellenvetést illeti, hogy kálisót eddig Erdélyben nem találtunk, az még nem bizonyítja elméletem helytelenségét, mert pl. Ugrán csak 1900 m mélység körül várhatjuk a sótelepet.

Lóczy Lajos tiszteleti tag az elhangzott magas színvonalú vitatkozásokra megjegyzi, hogy ő 1908-ban az első antiklinális morfológiai asszimetriából vette észre. A külső asszimetrikus formákat mérföldekre látta, s így gondolt az antiklinálisokra. Ezeket azután Böckh Hugó tanár úr munkatársaival ásásokon alapuló mérésekkel nyomozta ki. Az antiklinális elméletben egyetért Böckh tanárral. Az ellenvéleményen levő geológusok tagadják a Medence belsőjében az antiklinális-vonulatokat. A geológusok ugyanis hozzászórtak ahhoz, hogy a fiatal medencéket szinteseknek tekintsék, mint pl. a Somogy-zalai hal-mokat. Kritikusaink tehát azt hiszik, hogy Erdélyben is olyanok a viszonyok, mint a Túladunán. Pedig Erdélyben mások a viszonyok. Igaz, hogy az erdélyi

eocén-rétegek nagyjában szintesen s nyugodtan fekszenek, de azért bennük pikkelyességet is megfigyelhetünk. A Párisi medencét is gyüretlen medencének tartják, pedig ki van mutatva, hogy itt is vannak gyűrődések, bár itt nincs só. Nem nyomós tehát az az érv, hogy az Erdélyi Medence gyűrődése a sóhoz van kötve.

GAÁL ISTVÁN megjegyzi, hogy a Párisi medencében só ugyan nincs, de van gipsz, amely a gyűrődést okozhatta. Az Erdélyi Medence 3—4 fokos dűlésű rétegeit bizony nem tekintheti antiklinálisoknak. A Böckh-féle egyik átdöfött redőt pedig suvadásnak találta; a sármási átdöfött redő sem állja meg a helyét, mert az összekötött két dacittufa-réteg nem egykorú képződmény.

Böckh Hugó dr. főbányatanácsos GAÁL ISTVÁN dr. megjegyzéseire azt válaszolja, hogy vele vitába elegyedni nem óhajt és így érdemleges választ felszólalására nem is ad. Elnöklő másodelnök kéri a vitatkozó urakat, hogy kerüljék a személyeskedést, s maradjanak a tudományos viták tárgyi között.

PÁVAI VAJNA FERENC dr. tanársegéd bemutatja legújabb térképét, amelyet az Erdélyi Medence permén Böckh Hugó főbányatanácsos úr útmutatásai nyomán készített, s ahol Apahida vidékéről tektonikai felvételeket szemléltetően kitüntetni képes volt.

CHOLNOKY JENŐ dr. végül zárószó jogán válaszol az elhangzott vitatkozásokra. Ha Böckh tanár úr a Pálffy-féle elmélethez hajlik, úgy ez azt mutatja, hogy nem ragaszkodik a regionális felgyűrődéshez. Az Erdélyi Medence keveset süllyedt s ezzel nem magyarázható meg a 2000 méter vastag réteg oly nagy fokú, diapir redőzése, amelyet Böckh tanár úr feltételez.

A Kolozsvár északi részén SZÁDECZKY GYULA dr. tanár úrtól készített tektonikai térképezésben sok a tévedés, mert a nevezett tanár úr és tanítványai nem bírták a rogyásokat, csúszásokat és suvadásokat az eredeti rétegződéstől megkülönböztetni. A PÁVAI VAJNA FERENC tagtárstól említett mély bevágódású völgy szintén suvadás révén keletkezett.

Végül köszönetet mond a vitatkozó uraknak, hogy előadását magas színvonalú vitáikkal annyira kitüntették.

2. A második előadást JUGOVICS LAJOS dr. budapesti egyetemi tanársegéd tartotta. A s v á n y t a n i k ö z l e m é n y e k című előadásának tárgya röviden a következő volt:

a) Békásmegyer határában levő Rókahegy-i mészkőbányából származó barytok kristálytani viszonyai.

b) Nógrádmegyei Csóváron a raibli mészkőben talált fluorit bemutatása és az előfordulási stb. viszonyok ismertetése. A fluorit mellett található kalcitok kristálytani viszonyai. Megemlítette, hogy a baryt és fluoritról szóló dolgozata a Nemz. Múz. Annaleseinek e hó végén megjelenő kötetében meg fog jelenni, s már nyomás alatt van. Végül

c) a Vác mellett levő Kosd-i szénbányából származó markasiteket ismertetette a kémiai analízis eredményeivel megvilágítva.

Elnöklő másodelnök az előadó uraknak köszönetet mondva az ülést estéli 8 órakor berekeszti.

4. Jegyzőkönyv az 1912 december 18-án tartott szakülésről.

Az ülés a m. kir. Földtani Intézet Stefánia-uti palotájának első emeleti előadótermében délután 5 órakor kezdődött.

Elnök: SZONTAGH TAMÁS dr. királyi tanácsos, másodelnök.

Megjelentek: BALOGH MARGIT dr., EMSZT KÁLMÁN dr., báró EÖTVÖS LÓRÁND dr., ERŐDI KÁLMÁN dr., KOCH ANTAL dr., KORMOS TIVADAR dr., KRENNER JÓZSEF SÁNDOR dr., LÓCZY LAJOS dr., MAROS IMRE, PANTÓ DEZSŐ, PAPP KÁROLY dr., PÁLFY MÓR dr., PUSKÁSS KÁROLY, POSEWITZ TIVADAR, STEINHAUSZ GYULA, STREDA REZSŐ dr., STRÖMPL GÁBOR dr., TREITZ PÉTER, VOGL VIKTOR dr., VIZER VILMOS.

Elnöklő másodelnök az ülést megnyitván felkéri STRÖMPL GÁBOR dr. rendes tagot bejelentett előadásának megtartására.

1. STRÖMPL GÁBOR dr.: «Az erdélyi Mezőség szerkezete és a r e c u l a t a» címen bemutatta a Mezőséget szóban és képekben. Főkép a Kolozs és Nagysármás között elterülő vidéket ismertette, a gyűrődött sótartalmú zónától befelé a mindjobban ellaposodó Mezőség felé. Kimutatta a sármási antiklinális vonulatot, s még egy közbeeső lapos antiklinálist, Kolozs és Mocs között. Előadását vetített képekkel kísérte.

2. A második előadó VIGH GYULA: a d o r o g i N a g y k ö s z i k l a l i a s z r é t e g e i r ő l értekezett.

STRÖMPL GÁBOR előadásához LÓCZY LAJOS dr. tisztelettag megjegyzéseket fűz. Fölveti a kérdést, vajjon amit annyira keresünk: a földigáztartók mindig a mezőségi rétegekben vannak-e vagy sem. A romániai petróleum eredő helye a slír, de kiadós, migrált telepek vannak a szarmáciai, sőt a pontusi rétegekben is. Ezen analógia útján a Mezőségen nemcsak a mediterrán, hanem a szarmáciai s pontusi rétegekben is remélhetünk gázt.

Báró Eötvös Lóránd dr. szintén hozzászól a kérdéshez mult nyári vizsgálatai nyomán. Azt az egyet meri állítani, hogy az Erdélyi Medence mélységében nagy nyugalom észlelhető, amely az Alfölddel izosztikus egyensúlyban van. A két medence között a hegység úszó egyensúlyban helyezkedik el. Az Erdélyi Medence mélységében redőktől mentes tömegek vannak. Enyedtől kezdve Radnótig emelkedés van, innét Marosvásárhely felé esés. A mélységben meg bír különböztetni mágneses tömött kőzeteket és nem mágneses tömött kőzeteket, milyenek a mezőségi márgák. Az ugrai antiklinális alatt a mélységben, a nagyobb sűrűségű tömegekben antiklinális nincs, ellenkezőleg Ugránál tekintélyes sülyedés van. Marosújvárnál, a só körül kimutathatja a mélységben is az antiklinálist, ellenben Sármás alatt nem. A rétegek települését vizsgálataival csak mintegy 2000 m mélység alatt ismeri föl. Vizsgálataival eddig Nagyenyedtől csak Nyárádszentistvánig jutott s csak egy szelvénye van ezen a vonalon, a másik szelvény Nagyenyedtől Nagysármásig halad. A kereszt profil a mágneses kőzetben mint egy szkématikus vulkán tűnik elő. Maga az Erdélyi Medence valószínűleg igen egyszerű, egységes képet fog nyújtani.

Eötvös báró nagyértékű megjegyzéseihez Lóczy Lajos hozzáfűzi, hogy az Erdélyi Medencének nagyjában szabályos teknőszerű telepedését elismeri,

de az is bizonyos, hogy a medence gyűrődött és töredezett. Az egyenletes tömeg felületben Eötvös báró szerint az ugrai antiklinális alatt a mélységben szinklinális van. Ez megegyezik az Alpokban észlelt viszonyokkal, ahol a felgyűrt rétegek alatt tömeghiány, illetőleg az Alpok alatt nyugodt alapzat van; úgylátszik így van ez az Erdélyi Medencében is.

PAPP KÁROLY dr. szintén szót kér a vitához. Kifejti, hogy Eötvös LÓRÁND úr őnagyméltóságának megfigyelései Erdélyről rendkívül egyeznek a régebbi felfogással, amelyet KOCH ANTAL tanár úr évtizedeken át hirdetett, s amelyet 1907 óta az előadó is némiképp módosítva hangoztatott. Ezen felfogás szerint az Erdélyi Medence nyugodt településű képződmény, amelynek belsejében az antiklinálisok csak végtelenül lapos boltozatok képében tűnnek elő. Szemmel látható antiklinálisok, illetőleg nagyobb arányú gyűrődések csak a Medence pereméhez közel a sötetek zónájában vannak. Ha a vizaknai sötömzsöktől Marosujvár, Torda, Kolozs, Dés sóbányái felé haladunk, s innét Sajószent-andrás, Szászpéntek, Görgényszentimre, Szováta Parajd sötömzséin át, Homoródszentpál, Kóhalom sószikláin át vissza Vizaknára jutunk, azt látjuk, hogy a só- és gipsztömzsök zónájában mintegy 15—20 kilométer szélességben gyűrődött rétegek vannak, hatalmas antiklinálisokkal. Ettől a zónától úgy kifelé, mint befelé a Medencében a harmadkori rétegek egyaránt nyugodt települést mutatnak. Eötvös báró úr eddigi megfigyelései nagyon szépen egyeznek ezekkel a tényekkel.

Elnökölő SZONTAGH TAMÁS dr. másodelnök köszönetet mondva úgy az előadónak, mint a vitázóknak, s különösen Eötvös LÓRÁND báró őnagyméltóságának becses tanulmányai szíves közléseért, a szakülést estéli 7 órakor berekeszti.

5. Jegyzőkönyv az 1913 január 8-iki szakulésról.

Az ülés helyisége a kir. magyar Természettudományi Társulat ülésterme, kezdete délután 5 óra.

Elnök: SCHAFARZIK FERENC dr. kir. bányatanácsos, kir. Józsefműegyetemi ny. r. tanár és dékán.

Megjelentek: ANDREA JÁNOS, HALAVÁTS GYULA és HERMAN ATTÓ vendégek; továbbá BALOGH MARGIT dr., BEKEY IMRE GÁBOR, EMSZT KÁLMÁN dr., GAÁL ISTVÁN dr., HILLEBRAND JENŐ dr., HORUSITZKY HENRIK, JUGOVICS LAJOS, KADIĆ TTOKÁR dr., KOCH ANTAL dr., KOCH NÁNDOR dr., KORMOS TIVADAR dr., KULCSÁR KÁLMÁN, LIFFA AURÉL dr., LÓCZY LAJOS dr., ifjú LÓCZY LAJOS, LÖRENTHEY IMRE dr., LÖW MÁRTON dr., MÁJER ISTVÁN, MARZSÓ LAJOS, báró NYÁRY ALBERT dr., PANTÓ DEZSŐ, PAPP KÁROLY, PITTER TIVADAR, ROZLOZSNIK PÁL, SASS LÓRÁNT, STEINHAUSZ GYULA, SZONTAGH TAMÁS dr., TELEGGDI ROTH KÁROLY dr., TIMKÓ IMRE, VARGHA GYÖRGY, VIGH GYULA, VIZER VILMOS, ZSIGMONDY ÁRPÁD, ZSIVNY VIKTOR.

Elnök üdvözölvén a szép számban megjelent tagokat, a távollevő VOGL VIKTOR dr. másodtitkár helyett a jegyzőkönyv vezetésére felkéri VIGH GYULA rendes tagot.

Elnök felkéri az elsőtítkárt jelentésének megtételére.

PAPP KÁROLY dr. elsőtítkár bejelenti, hogy INKEY BÉLA tiszteleti tag 1000

koronás alapítványt ajánlott föl a Földtani Társulatnak. Bejelentette továbbá az 1912 december 4-én megválasztott örökítő s rendes tagokat.

A titkári jelentés tudomásul vétele után Elnök felkéri HALAVÁTS GYULA m. kir. főbányatanácsos-főgeológust, mint vendéget, bejelentett előadásának megtartására.

HALAVÁTS GYULA: A d a t o k a z E r d é l y r é s z i N a g y M e d e n c e t e k t o n i k á j á h o z című előadásában a következőket mondotta: CHOLNOKY JENŐnek 1912 dec. 11-ikén tartott előadásán nem jelenhetett meg és ezért ezen előadásban elhangzott azon állítására, hogy a medence középtáján a rétegek nem gyűrődöttek, hanem csak a peremén, most reflektálva kijelenti, hogy a rétegek a medence közepén is gyűrődöttek. A medence tektonikájának részletes tárgyalása előtt a terület fölépítésében résztvevő képződményeket sorolja föl. Az eredetileg vízszintesen leülepedett képződmények ma már nincsenek abban a helyzetben, hanem a föld mélyében működő erők nagyon is megváltoztatták fekvésüket. A rétegek településében a legnagyobb változásokat a vízaknai sötömzsnek, mely maga is erősen gyűrött, a mélységből való erőszakos feltódulása idézte elő. A sötömzs fedőjét alkotó képződmények, különösen az azt köpenyként körülvevő szarmata rétegek is különböző düléseket mutatnak. Az alsó pontusi agyag települését már kevéssé érte a sötömzs felfuffadása. Az agyag lapos szinklinálist alkot D-ről É-ra. É-ra azonban törés mentén mediterrán korú rétegek nyomulva föl, elvágják a pontusi rétegeket, ezután DNy-Ék-i irányban a lapos szinklinális ránc szintén megvan. Az alsó pontusi agyag az előbb említett vetődésnél a kontaktuson két meredek ráncot vet. A ráncok csapása ÉNy-DK-i, amely irány nagyjában megfelel az egykori partvonal irányának, vagyis a ráncok evvel párhuzamosak. Nagydisznód-Nagy-talmács-nál elüt a medence arculata. Itt a szarmata rétegek nyugodtak és kiskokkal dülnek. A pontusi rétegek azonban már szűk szinklinális ráncot vetnek, majd lapos antiklinális ránc következik és tovább lapos szinklinális ráncba mennek át. A ráncok tengelye itt már nem parallel a parttal, hanem merőlegesen érinti azokat. Tehát a medence felépítésében résztvevő neogén képződmények nemcsak a medence szélén, hanem a medence belsejében a sötömzsön túl is erősen ráncosodtak.

Előadó területének nem egy pontján a mélyben iszapos vizű források fakadnak, melyek az árterek síkjában kis kúpokat emelnek, melyekből víz szivárog. Ezt artézi jelenségnek tartják és előadó csatlakozik e nézethez, mert okát is tudja adni e jelenségnek. A szinklinális agyagán összegyűl a talajvíz, ahonnan a nagy hidrosztatikai nyomás alatt a legmélyebb részén a területnek kitör és folyik mindaddig, míg az iszapkúp olyan magas nem lesz, hogy a hidrosztatikai nyomás nem képes a vizet fölemelni, mikor is a víz a terület más mély pontján buggyan föl és alkot kúpot. Ennek a szinklinális ráncnak folytatásában Bójától DNy-ra van egy ehhez hasonló forrás, mely már nem épít kúpot, minthogy a hidrosztatikai nyomás 0 pontján van. Ezen források jelenléte, előadó szerint, mindig az altalajban levő szinklinálisra vall.

SCHAFARZIK FERENC dr. elnök köszönetet mondva az előadónak, megemlíti, hogy a rüsi iszapvulkánoknál methángáz is tör fel, amely a forrást

vegyes természetűvé teszi. A víz származhatik ugyan olyan csekélyebb mélységből, ahol még az évi középhőmérséklet uralkodik, de a gáz, mely a vizet felhajtja, az alsó agyagrétegek nagyobb repedéseiből jöhet úgy, hogy ezen alapon épenséggel nincs kizárva, hogy a ruszi iszapvulkánsor mentén tektonikai törést ne tételezzünk fel.

Az előadáshoz szót kér GAÁL ISTVÁN dr. r. tag, aki szerint a medencében a felszínen nem lehet konstatálni a medencét kitöltő fiatalabb üledékek geológiai viszonyait, mert elfödik olyan morfológiai viszonyok, hogy a tektonikai viszonyokba bepillantást nem engednek meg. Kétségbe vonja a rétegek gyűrődöttségét és ellenmondást vél találni az előadó szavaiban, mert hogyan lehet a fekvő réteg nyugodt, a fedő pedig gyűrődött? LÓCZY KAJOS tb. tag közbe szólva utal az alpesi példákra, ahol ilyen települési viszonyt sokszor találni. GAÁL dr. folytatva hozzászólását, kételkedik a rétegek korának meghatározása helyességében és a dacittufát sem tartja okvetlenül közép miocén korúnak.

Elnök felkéri ezután HILLEBRAND JENŐ dr. rendes tagot, hogy «A fosszilis ember kérdése» címen bejelentett előadását tartsa meg.

HILLEBRAND JENŐ dr. ismertette az eddigi diluviális embercsont maradványokat s ezek alapján kifejtette azt a felfogást, hogy azokat nagyon eltérő morfológiai bélyegeik alapján legalább is három külön fajba kell besorozni. Ezek: a Homo heidelbergensis, a Homo primigenius és a Homo sapiens fossilis, amelyek valószínűleg nem is egyenes leszármazottjai egymásnak, más szóval nem képeznek ősi sorozatot, hanem csak lépcsős sorozatot, amennyiben csak bizonyos jellegeik alapján tüntetik fel azokat a stádiumokat, amelyeken a mai embernek át kellett mennie.

SCHAFARZIK FERENC dr. elnök köszönő szavai után KORMOS TIVADAR dr. r. tag kért szót és örömmel csatlakozik HILLEBRAND dr.-nak azon nézetéhez, hogy a Homo heidelbergensis, H. primigenius és H. sapiens-t három külön fajnak tekinti. Majd felhívja az anthropológusok figyelmét arra, hogy a jelenleg élő emberrasszok faji különállósága kérdésének vizsgálatát addig kezdjék meg, míg a rasszkeveredés vagy épen egyes rasszok kihalása a vizsgálatot meg nem húsítja.

c) Harmadik előadó KULCSÁR KÁLMÁN volt, ki «Földtani megfigyelések a Gerecsehegységben» címen tartott szabad előadást. Előadó SCHAFARZIK FERENC dr. műegyetemi tanár úr megbízásából a múlt év augusztus havában a Gerecsehegységben kövületeket gyűjtött a Műegyetem részére és ezzel kapcsolatban földtani megfigyeléseket is eszközölt. Személyes megfigyelések alapján arra az eredményre jutott, hogy a gerecsei júrasorozat részletesebben tagolható, valamint, hogy az eddigi megállapítások javításra szorulnak. A júraszisztémán belül a fauna és települési viszonyok alapján az alsó-, középső- és felső liaszt, az alsó doggert és a tithont különböztethette meg. Az alsó liasz két fáciesben van kifejlődve, ú. m. brachopodás-, és ammoniteses mészkövek alakjában. 1. A brachiopodás fácies ismét kétféle alakban lép föl, ú. m. a) világos vörösszínű kövületekben szegény mészkövek (Pockó, Tölgyhát, Kis-Emenkes, Nagypisznice), melyek a Psiloceras megastoma szintbe

helyezhetők; *b*) brachiopodás és apró ammonitesekben gazdag mészkövek (Asszony-, Teke-, Nagysomlyó- és Hosszúvontató-hegy), melyek a jellegzetes hierlatz-zal egyeznek s a liasz β -ba tartoznak. 2. Az ammoniteses fácies vörösszínű cephalopodás mészkövek alakjában lép föl (tardosi Bányahegy, bajóti Öreg kő Ny-i oldalán, Pockó, Tölgyhát, Nagyemenkes, Törökbükk, Domoszló, Nagypisznice, Kisgercese). A középső liaszon belül is két fácies különböztethető meg; 1. sötétvörös színű, mangángumós mészkő, 2. világos vörös színű mészkő. Mindkét fácies az Amaltheus margaritatus szintbe helyezhető (Pockó, Tölgyhát, Nagyemenkes, Törökbükk, Domoszló, Nagypisznice és Kisgercese.) Tölgyháton a világosvörös színű mészkő felett 50—60 cm. vastagságban sötét-szürke színű agyag fordul elő, mely még a középső liaszhoz sorolható.

A felső liaszt agyagos, sötétvörös színű mészkő képviseli (Tölgyhát, Nagypisznice, Kisgercese), míg az alsó dogger vörösszínű mészkő alakjában lép föl melynek felsőbb rétegei szaruköves fáciesbe mennek át (Tölgyhát, Nagypisznice, Kisgercese, Tűzkőhegy, Nyagda árok).

A Gerecse hegység júrasorozata a tithon emelettel zárul, melyhez különböző színű, sima törésű. helyenkint elkovásodott mészkövek tartoznak (Asszonyhegy D-i oldala). A rétegsorozat áttekintése után röviden szólt a települési viszonyokról is.

Elnök köszönetet mond előadónak érdekes előadásáért, egyéb tárgy hiányában esti 7 órakor az ülést berekeszti.

6. Jegyzőkönyv az 1913 január hónap 29-én tartott szakülésről.

Az ülés a m. kir. földtani intézet előadótermében délután 5 órakor kezdődött. Elnök: SZONTAGH TAMÁS dr. királyi tanácsos, másodelnök.

Megjelentek: ARANY IMRE, BÁTKY ZSIGMOND dr., CSELLINGARIAN JAKAB dr., DEVECIS DEL VECCHIO REZSŐ dr., KASCHÁNEZKY GYÖRGY dr., KATONA NÁNDOR, KOCH KÁROLY dr., KOVÁCS ENDRE dr., MADARASSY LÁSZLÓ, PFEIFER MIKLÓS dr., SZTANKOVITS REZSŐ dr. és TREITZ PÉTERNÉ úrnő vendégek.

Továbbá: BALOGH MARGIT dr., BISCHITZ BÉLA dr., DICENTY DEZSŐ, ENSZT KÁLMÁN dr., HORUSITZKY HENRIK, HORVÁTH BÉLA dr., INKEY BÉLA, KADIĆ OTTOKÁR dr., KORMOS TIVADAR dr., LIFFA AURÉL dr., LÓCZY LAJOS dr., LÖW MÁRTON dr., MAROS IMRE, MARZSÓ LAJOS, MAURITZ BÉLA dr., PANTO DEZSŐ, PAPP KÁROLY dr., PÁLFY MÓR dr., PITTER TIVADAR, POSEWITZ TIVADAR dr., REITHOFFER KÁROLY, ROZLOZSNIK PÁL dr., SASS LÓRÁNT, SIGMOND ELEK dr., STEIHAUSZ GYULA, STREDA REZSŐ dr., TIMKÓ IMRE, TELEGDI RÓTH LAJOS, TELEGDI RÓTH KÁROLY dr., TREITZ PÉTER, TÚZSON JÁNOS dr., VOGL VIKTOR dr., ZIMÁNYI KÁROLY dr.

Elnöklő másodelnök üdvözlőlvén a szép számban megjelent vendégeket és tagokat és SCHAFARZIK FERENC dr. elnök távolmaradását bejelentvén, az ülést megnyitja.

Dr. PAPP KÁROLY titkári jelentése után elnöklő másodelnök TIMKÓ IMRE m. kir. osztálygeológus urat, társulatunk válaszmányi tagját hirdetett előadásának megtartására kéri fel.

1. TIMKÓ IMRE: Talajismereti tanulmányutam Oroszország steppein című előadásában elmondta, hogy az elmúlt év nyarán hatheti szabadságot élvezve, az oroszországi styep-nek mint hazánk alföldi pusztáinak őseredetiségében megmaradt mását tanulmányozta át a woronyeszi kormányzóság területén, a doni kozákság birodalmában, Tambor, Szaratov és Szamára kormányzóságokban, végül az orenburgi kozák földön a Kalmük steppen Asztrachán kormányzóságban s az Ural folyón túl Turgaj, Uralszk tartományokban egész az Aral tóig és Kaka Kum sivatagig. Mindezek a területek nemcsak geológiai felépítésükben, de talajkialakulásaikban is sok-sok rokon vonást tüntetnek fel hazai viszonyainkkal. Az orosz styep talajának gazdagságát, mely jóval felülhaladja a mi hasonló alkotású mezőségi acélos búzát termő talajainkat, hátrányosan befolyásolja a mostoha klíma. A legszélsőségesebb kontinentális klíma ez, melynek nyara $40-50^{\circ}$ C perzselő melegével ellentétben $30-40^{\circ}$ -os téli hidegek járnak. Kevés csapadék és aránytalan eloszlásban mindmégannyi klimatikus mostohaságok, melyek különösen az Ural folyón túli részeken a talaj s a növényzetre való hatásukat annyira éreztetik, hogy ott a mezőgazdaság teljesen háttérbe szorulva, nomadizáló pásztorkodás üzhető csak. E félsivatagi területek sós pusztái a legérdekesebb s legtanulságosabb tanulmányul szolgálhatnak Alföldünk szikes területei kialakulásának megmagyarázásához. Érdekes, hogy e sós pusztákon az orosz államkincstárnak nagyszabású szalinái vannak, így Marinszkij kop-nál Orenburgtól délre 65 wersztnyire és Baszkuncsákuál az asztracháni kormányzóságban. Az aktjubinszki Ural hegység végződéseiben ércék és petróleumelőfordulások vannak.

Mindmégannyi érdekes s értékes a megfigyelésre.

Az előadás számos vetített képén az árvalányhajás, délibábos gazdag feketeföld, a styep, a félsivatagi sós puszták, a Brszuki és a Karakum sivatag homoktengere elevenedett meg a hallgatók előtt.

TIMKÓ IMRE élvezetes előadásáért elnöklő másodelnök köszönetet mondva, felkéri TREITZ PÉTER választmányi tag urat, hogy soron kívül bejelentett előadását az 1911. évi porhullásról megtartani szíveskedjék.

2. TREITZ PÉTER: Jelentés az 1911. évi május 31-én hazánk keleti részén végigvonult porfelhőről című szabad előadásában a következőket mondotta: Az ország természetrajzi viszonyainak egyik saját-sága és jellegzetes vonása az évente ismétlődő porhullás. A normális porhulláshoz annyira hozzá vagyunk szokva, hogy az fel se tűnik, csak akkor kapunk róla hírt, ha az oly nagymértékű, s a felhő, melyből hullik olyan sűrű, hogy a láthatárt elfedi s a látást gátolja. A porhullás tavasszal és ősszel erősebb, télen és nyáron gyengébb, de azért folyton tart. Hazánk Alföldjét koszorúzó hegyhátak termőföldje nem annyira az alapot alkotó kőzet mállási tényeiből, alakult, mint inkább abból a hulló porból, mely a legfiatalabb geológiai kor tartama alatt még hullott s a lejtőkön és tetőkön felszaporodott. A por származásra nézve kétféle: egyrésze a nagy sivatagokból származik, mely Afrika és Ázsia közepét foglalja el; másik s nyilván nagyobb része pedig abból a porból rakódik le, melyet az Alföldről felmelegedett légáramok hoznak magok-

kal s a hegységbe való felemelkedésük a beálló lehülés hatása alatt lehullatnak. Az Alföld peremén emelkedő dombhátakra és hegyekre nem hullik mindenüvé egyenlő mennyiségű por. Egy helyre több, más helyre kevesebb jut. A hulló por mennyisége határozza meg az illető vidék floráját, ezért az évi porhullás nemcsak mint érdekes geológiai tény érdemel figyelmet, hanem vizsgálata rendkívül nagy fontossággal bír úgy erdészeti, mint mezőgazdasági szempontokból is.

Az évi porhullás vizsgálatát az idén kívánjuk megindítani s erre igen alkalmas az idei havas tél. Kérést intézünk a társulat tagjaihoz aziránt, hogy a nagy Alföld szélén, valamint a magas hegységben hómintákat gyűjtsön s a havat egy edényben megolvasztva az üledéket küldje be a társulat titkárságának vizsgálat céljából. A hóminta begyűjtésére az érdeklődőknek részletes utasítást küldünk.

TREITZ PÉTER előadásához szót kér Lóczy Lajos tiszteleti tag. Nagy jelentőségű dolognak tartja a Treitz tagtársunktól elmondottakat. Por tudvalevőleg a levegőben mindenütt van. Franciaországban már régóta vizsgálják a hulló port, s kiszámították pontosan, hogy évenként mennyi por s ezzel együtt mennyi trágyaanyag hull a levegőből a földre. Lóczy maga is végzett a Balatonon kísérleteket, és ezekből kiszámíthatta, hogy a balatoni iszap mennyi idő alatt képződött. A port tényleg, úgy amint Treitz tagtársunk mondotta, a havon legjobban lehet gyűjteni. Nagyon óhajtja, hogy ezeket a kísérleteket ne csupán a Földtani Társulat, vagy TREITZ PÉTER tagtársunk végezze, hanem hogy ezt az Országos Meteorológiai Intézet vegye a kezébe, mert csak rendszeres s nagy apparátussal végzett kísérletek s megfigyelések adhatnak pontos eredményeket. Az esetről-esetre való megfigyelések nem sokat mondanak. A rendszeres megfigyeléseknek főcélja pedig az legyen, hogy honnan jön a porfelhő a levegőben és hol hull alá.

Üdvözli TREITZ PÉTER tagtársunkat úttörő megfigyeléseiért, amiket bár a Földtani Társulat szerény keretében végzett, de ezzel példát adott arra, hogy milyen irányban kell eme megfigyeléseket végezni.

3. Elnöklő másodelnök köszönetet mondva TREITZ PÉTER úrnak előadásáért, felkéri Lóczy LAJOST, társulatunk tiszteleti tagját, hogy a tulajdonai Mastodon leletekről bejelentett soron kívüli előadását megtartani szíveskedjék.

Lóczy LAJOS dr. elmondja, hogy Keszthely környékén Nemesboldogasszonyfán kutatásból került fel egy a *M. longirostris* Kaup-hoz tartozó zápfog. A Badacsony-hegy badacsonytomaji nagy bazaltkőfejtőjéből valószínűleg ugyanennek a fajnak felső állkapocsbeli agyarvége. Mindezek a tulajdonai pannoniai pontusi rétegek legfelsőbb rétegeiből származnak.

Egy további *M. longirostris* lelet, amely a gráci Joanneum múzeumában mint *M. arvernensis* őriztetik és a Rába-Mura közötti Lassnitz-tunnel építése közben *M. longirostris* és *Dinotherium giganteum* maradványokkal került felszínre, beható vizsgálat után szintén *M. longirostris* maradványának bizonyult. Lóczy a tulajdonai nagy kiterjedésű kavicstakarók geológiai viszonyait világítja meg ezekkel.

Ezeken kívül még egy nevezetes újdonsággal is szolgál a Mastodon ame-

ricanus *Cuv.* magyarországi előfordulásának konstataálásában: amely fajnak zápfogát fentartással a novemberi szakülésen mint kérdéses *M. Borsoni* maradványt már bemutatta, amelyet azonban, *PAVLOW* Mária moszkvai egyetemi docens tekintélye a *M. americanustól* származónak konstataálhat.

Ez a faj Északamerikának pleisztocén rétegeire jellemző és eddig Európában csak Oroszországban találtatott lösz alatti telepeken. Figyelemreméltó, hogy Keszthelyen a legfelső pannoniai-pontusi rétegekből származik a magyarországi lelet.

Elnöklő másodelnök *LÓCZY LAJOS* dr. tiszteleti tag nagyon érdekes előadását megköszönve és felkérve a választmányi tag urakat, hogy az 1913. évi februári közgyűlést előkészítő választmányi ülésen itt maradni sziveskedjenek, a szakülést estéli 8 órakor berekeszti.

Jegyezte *PAPP KÁROLY* dr. elsőtitkár.

FELHIVÁS A HULLÓ POR GYÜJTÉSÉRE.

Az 1911. év május hónap 29-től június hó 2-ig nagy porfelhő vonult át hazánk keleti felén. A porfelhő anyagának vizsgálata azt mutatta, hogy ezen porfelhő is azon évente ismétlődő portartalmú légáramok egyike, melyek délről a sivatagos területekről kiindulva végigvonulnak az északi mérsékelt öv felett. E légáramlatok portartalmának egy része májd itt, majd ott, a helyi meteorológiai állapot szerint vagy esővel, vagy hóval, vagy szárazon jut le a föld felszínére. Csak akkor tűnik fel, ha olyan helyen mutatkozik, ahol különben a poros légkör a ritkább tünetemények közé tartozik, mint pl. magas hegységben. Az Alföldön rendszeren olyankor jelzik a porhullást, ha az egész vidék hótakaróval van fődve s a por a hóra hullva megfesti azt, más évszakokban a poros légkör, a porhullás, mindennapi esemény.

A porhullásra vonatkozó feljegyzések tanulmányozásából kitűnt, hogy minden évben van porhullás. Hazánk különböző vidékein végzett agrogeológiai vizsgálatokból már régen azt kellett következtetnünk, hogy a hegyeink lejtőit és fennsíkjait fedő termőtalaj egy része abból a hulló porból halmozódott fel, melyet a szél hosszú évezredekken át oda szállított.

Azonban ennek a hulló pornak csak kisebb része származik tengerentúlról; nagyobb részét azok a légáramok szállítják, melyek a nyári és őszi száraz időszakban naponta az Alföldről felhúzódnak a hegységbe (völgyi szelek).

A tengerentúli por vonulásának ősszel és tavasszal van az ideje. Január, február és március hónapokban támadnak a föld sivatagos régióiban azok a hatalmas erejű viharok, melyek a port a földről a légkör legfelső régióiba felsodorják, ahonnan az uralkodó légáramok észak felé szállítják.

•

A hulló pornak a növényzet tenyészetére rendkívül nagy hatása van s ezért erdőgazdasági szempontból nagyon fontos volna annak a megállapítása, hogy az ország különböző vidékeire télen át hullik-e egyáltalán por s ha igen, mennyi.

A minta begyűjtésére olyan helyet kell kikeresni, mely úgy a közlekedési utaktól és vasútvonaltól távol esik. A hómintát mindig *jeuusikról* kell venni; lejtők a minta gyűjtésére nem olyan alkalmasak. A begyűjtött hómintát legcélszerűbb ott helyben egy tiszta edényben megolvasztani s a tiszta vizet leöntve, a maradékot egy üvegben eltenni s abban beküldeni.

Tájékozással megemlítem, hogy Budapest mellett a Svábhegy legmagasabb pontján negy liter hóban (= cc. 2 liter víz), 0.075 gr por volt. A pornak nagyobb része ugyan korom, de elég anyag volt benne arra nézve, hogy mikroszkópiai vizsgálatot végezhesünk rajta.

A mintavétel alkalmával következő adatokat kell feljegyezni:

1. A hely megjelölése, tengerszini magasság a katonai 1:75,000 térkép alapján.

2. A hóréteg vastagsága.

3. A megolvasztott hó mennyisége.

A főntebb vázolt fontos kérdések megállapítására szükségünk volna a Magyarhoni Földtani Társulat mindazon tagjainak a közreműködésére, akik fáradságot nem kimélve, már eddig is több becses megfigyelést, sőt mintát is küldöttek a Magyarhoni Földtani Társulat titkári hivatalának (Budapest, VII., Stefánia-út 14.), ahová kérjük az összes adatok s minták küldését.

Hazafias tisztelettel

Budapesten, 1913 február 8-án.

TREITZ PÉTER,
m. kir. agrofőgeológus.

C) VÁLASZTMÁNYI ÜLÉSEK.

1. Jegyzőkönyv az 1912 november 6-i választmányi ülésről.

Az ülés a m. kir. Földtani Intézet előadótermében estéli 7 órakor kezdődik.
Elnök: SCHAFARZIK FERENC dr. kir. József műegyetemi tanár és dékán.

Jelen vannak: KOCH ANTAL dr., LÓCZY LAJOS dr. tiszteleti tagok, továbbá EMSZT KÁLMÁN dr., HORUSITZKY HENRIK, ILOSVAY LAJOS dr., KORMOS TIVADAR dr., LIFFA AURÉL dr., LÖRENTHEY IMRE dr., MAURITZ BÉLA dr., TREITZ PÉTER választmányi tagok, SZONTAGH TAMÁS dr. másodelnök, PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár, VOGL VIKTOR dr. másodtitkár és ASCHER ANTAL pénztáros.

Elnök az ülést megnyitván, a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkéri EMSZT KÁLMÁN dr. és LÖRENTHEY IMRE választmányi tagokat.

Majd felhívja az elsőtitkárt a múlt választmányi ülés jegyzőkönyvének felolvasására.

Elsőtítkárr felolvassa az 1912 június 5-i választmányi ülés jegyzőkönyvét, azzal a megjegyzéssel, hogy a szóbanforgó ülésen mindössze négy választmányi tag jelenvén meg, alapszabályaink 26. §-a szerint ezetleg ezen jegyzőkönyv határozatai ellen kifogás emlíhető. Elnök javaslatára a választmány egyhangúlag kimondja, hogy a szóbanforgó ülés határozatait érvényeseknek elismeri.

Elnök felhívja a titkárt jelentésének megtételére.

PAPP KÁROLY elsőtítkárr előterjeszti, hogy az 1912 június 5-i választmányi ülés óta rendes tagokul jelentkeztek a következő testületek és urak:

1. Alapító és Szervező Kereskedelmi Részvénytársaság, Budapest, ajánlja a titkárság.

2. Ganz és Társa-Danubius gép-, waggon- és hajógyár Részvénytársaság Kereskedelmi Osztálya, Budapest, ajánlja a titkárság.

3. DIENST PÁL asszisztens a geológiai múzeumban, Berlin, ajánlja dr. BALOGH MARGIT r. tag.

4. FENYVES JAKAB tanárjelölt, Budapest, ajánlja dr. KÖVESLIGETHY RADÓ r. tag.

5. LEGÁNYI FERENC földbirtokos, Eger, ajánlja T. RÓTH KÁROLY r. tag.

6. ÓHIDI LÉGMAN LEÓ joghallgató, Eger, ajánlja a titkárság.

7. MEINHARDT VILMOS bányafelügyelő, Ajka, ajánlja dr. LÁSZLÓ GÁBOR r. tag.

8. POLONKAY ANDRÁS csász. és kir. kamarás, magyar kir. testőr és huszárkapitány, Szendrölád, ajánlja a titkárság.

9. RÖDER OTTÓ bányagazgató, Budapest, ajánlja a titkárság.

10. RENZ KÁROLY dr. boroszlói egyetemi és műegyetemi magántanár, Breslau, ajánlja dr. LÓCZY LAJOS tiszteleti tag.

11. SONNTAG JÁNOS bányügyi előadó a kir. bányahivatalnál, Halle a. S., ajánlja HERBING dr. r. tag.

12. TERLANDAY EMIL bencés áldozópap s főgimnáziumi tanár, Esztergom, ajánlja dr. ZIMÁNYI KÁROLY vál. tag.

13. TEUTSCH GYULA likörgyáros, Brassó, ajánlja a Barlangkutató Bizottság.

14. TOMOJÁGA GYÖRGY, bányatulajdonos, Felsővisó, ajánlja a titkárság.

15. WOLF SÁNDOR borkereskedő, Kismarton, ajánlja BELLA LAJOS r. tag.

16. Dr. ZIELINSKY SZILÁRD műegyetemi tanár, Budapest, ajánlja SCHAFARZIK FERENC elnök.

A felsorolt testületeket és urakat a választmány rendes tagokul megválasztja.

C s e r e v i s z o n y k ö t é s t k é r n e k : 1. I n s e c t a című entomológiai lap Rennes; 2. Turistaság s Alpinizmus, Budapest. A választmány mindkét folyóirattal csereviszonyt köt.

Elsőtítkárr előterjeszti, hogy az 1912 június 5-i választmányi ülés óta a következő fontosabb ügyiratok érkeztek:

1. «M. k. P é n z ü g y m i n i s z t é r i u m 74910. szám. A Magyarhoni Földtani Társulat Tekintetes Elnökségének, Budapest.

Folyó évi május 22-ről 112. eln. sz. alatt kelt előterjesztésére értesitem a Tekintetes Elnökséget, hogy dr. RÓZSA MIHÁLYT, a székesfővárosi községi II. ker. felső kereskedelmi iskola tanárát a káliumsó-telepek, azok keletkezése és feltételeinek tanulmányozása céljából hajlandó vagyok Németországba 8—10 hónapi időtartamra kiküldeni s e célból részére a kívánt 4000 K kiküldetési átalányt engedélyezni fogom, ha felettes hatóságától a kieszközlendő egy évi szabadság engedélyezését igazolni fogja. Feltételül azonban kikötöm, hogy tanulmánya eredményéről annak idején kimerítő jelentést terjesszen elem. A nevezett tanárhoz intézett rendelvényemet kézbesítés céljából mellékelten megküldöm.

Budapest, 1912 július hó 23-án.

TELESZKY.»

A nevezett tanárnak szóló rendeletet 1912 július 26-án már kézbesítettük is s júl. 30-án RÓZSA MIHÁLY Aflenzből kelt levelében meg is köszönte a Földtani Társulat Elnökségének, nevezetesen SCHAFARZIK dr. elnök és SZONTAGH dr. másodelnök uraknak, hogy számára ezt a fontos kiküldetést kieszközölni sziveskedtek.

RÓZSA úr tanulmányait már meg is kezdte, amiként erről a LÓCZY LAJOS dr. egyetemi tanár úr ő méltóságához intézett következő levél tanúskodik:

«Geologisches und Mineralogisches Institut an der Universität Halle. Halle a. S. 28/X. 1912. Domstr. 5. Fernruf 3271. Lieber Herr Kollege! Sie haben mir kürzlich durch Prof. RÓZSA Grüße überbringen lassen und ich habe mich gefreut diesen so intelligenten, begabten und ausgezeichneten Forscher kennen zu lernen. Es war mir eine besondere Freude, ihm hier in meinen Institut ein Zimmer und einen Tisch im Laboratorium anwiesen zu können, und ihn durch unser königl. Oberbergamt aller königlichen und privaten Salzwerken zu empfehlen. Denn es scheint mir, dass RÓZSA mit neuer ausgezeichneten Gesichtspunkten und mit seiner sehr gewissenhaften Methode eine ganze Fülle wichtiger Probleme lösen wird. Zunächst dürfen wir von ihm erwarten, eine exakte Gliederung der Lagerstätten von Stassfurt die trotzvieler Forscher doch im Detail eine Menge alter dogmatische Funktionen birgt. Dann glaube ich, dass seine Untersuchungen die Schicksale des permischen Meeres und die Differenzierung des Senkungsvorgange am Boden der alten Geosynkinal enträteln werden. Jedenfalls will ich ihm in jeden Hinsicht helfen und Sie können überzeugt sein, dass ich Alles tue, was ich zu seinen Gunsten erreichen kann. Mit den fr. Grüss Ihr ergebener JOHANN WALTHER mp.»

2. Dr. SEMSEY ANDOR úr tiszteleti tagunk ifjú LÓCZY LAJOSnak a Villányi s Báni hegység geológiájáról megjelent munkája kiadására 1912 július 23-án 900 K-át engedélyezett társulatunknak.

A választmány dr. SEMSEY ANDOR úrnak köszönetet mond.

3. DUBRAVSZKY RÓBERT miniszteri tanácsos urat azon alkalomból, hogy Ófelsége a magyar nemességgel, a STÓSZI előnévvel kitüntette, társulatunk nevében üdvözlöttük, mint a földmívelésügyi minisztériumban társulatunk egyik jóakaróját.

4. «Vallás és Közoktatásügyi m. k. Miniszter. 127,155. sz. Intézkedtem, hogy a Révai Nagy Lexicon egy példánya és pedig a már megjelent 6 kötet egyszerre, e többi kötetek pedig megjelenésük után a Társaságnak díjtalanul megküldessék. Budapest, 1912 szeptember 26. A miniszter rendeletéből MAKAY miniszteri tanácsos. A Földtani Társaságnak, Budapest.»

A választmány úgy a m. kir. Pénzügy- mint a Vallás s Közoktatásügyi Miniszter Uraknak köszönetet mond a szíves adományokért.

5. A Német Természetvizsgálók s Orvosok Társulata Leipzigból életrajzi adatokat és nekrológokat kér német természetvizsgálókról és orvosokról a társulat archivuma számára.

ILOSVAY LAJOS dr. választmányi tag megjegyzi, hogy ez mint egyszerű szerkesztői ügy nem tartozik a választmányhoz.

6. GAIGER FÜLÖP párisi bányavállalkozó eladó bányabirtokok után kérdezősködik.

Miképt az előbbi, ez sem választmány elé való ügy, amiért a titkárság saját hatáskörében adhat választ.

7. A kanadai XII. kongresszus az 1913-i ülésre meghívót küld. A választmány kimondja, hogy a felhívás legközelebb a Földtani Közlönyben egész terjedelmében angolul és magyar fordításban közöltessék.

8. Elsőtítkár bemutatja a Barlangkutató Bizottság 1912 május 24-i bizottsági ülésének jegyzőkönyvét, amelynek 12. pontja szerint «LENHOSSEK MIHÁLY

dr. bizottsági elnök javaslatára a Barlangkutató Bizottság elhatározza, hogy szakosztálya alakul.»

LÓCZY LAJOS dr. tiszteleti tag pártolja ezt az eszmét, amely szerint a Földtani Társulat is épügy szakosztállyal bővülne, mint legutóbb a Földrajzi Társulat is a gazdasági szakosztállyal egészítette ki magát. Minthogy a barlangkutató mintegy áthidalja a geológiát az archeológiával, azért a bizottságnak külön szakosztállyá való alakulása nagyon is indokolt.

SZONTAGH TAMÁS dr. alelnök szintén pártolja a szakosztály eszméjét.

HORUSITZKY HENRIK és KORMOS TIVADAR választmányi tagok hozzászólása után, SCHAFARZIK FERENC dr. elnök határozatilag kimondja, hogy a választmány a Barlangkutató Bizottságnak Barlangkutató Szakosztálya való alakulását elvben helyesli, azonban a bizottságtól részletesen kidolgozott tervezetet vár, amely tervezettől teszi függővé a döntést. Ezt a tervezetet a benyújtás után következő választmányi ülésen beható tárgyalás alá fogja venni.

Elsőtítkár javasolja, hogy a választmány a Barlangkutató Bizottság előadójának 100 K tiszteletdíjat engedélyezzen.

Többek hozzászólása után elnök határozatilag kimondja, hogy a választmány dr. KADIÓ OTTOKÁR bizottsági előadónak buzgó működése elismerésül 200 K tiszteletdíjat szavaz meg.

9. LÓCZY LAJOS tiszteleti tag indítványt terjeszt elő a természeti ritkaságok megvédelésének ügyében. A közönség egy része már várja, hogy a geológusok is tegyenek valamit a természeti szépségek megvédelése ügyében. LASZ SAMU dr. és PLATZ BONIFÁC dr. cikkeket írnak arról, hogy a bazalthegyeket egészen elpusztítják a köfejtéssel és támogatást kérnek ez ellen a kormánytól és a társadalomtól. Sajnos, hogy a kőbányák művelését törvénnyel megakadályozni nem lehet. A magántulajdonba az államnak sem lehet beleszólni. Poroszországban a természeti szépségek megvédelésére két törvény is van és pedig az egyik 1902 jún. 2-án, a másik 1907 júl. 15-én kelt: Törvény a helységek s a tájképileg szép vidékek megvédeléséről. Amiként BEYSCHLAG a porosz geológiai intézet igazgatója 1912 okt. 3-án kelt levelében írja: Poroszországban a köfejtőket be kell jelenteni a porosz geológiai intézetnek. A természeti kincsek megvédelésére pedig egy állami intézmény van, amely a Közoktatásügyi miniszter alatt áll s amelynek elnöke CONVENTZ titkos tanácsos. Két nemzeti parkjuk is van, az egyik Nyugatporoszországban Elbing mellett 26 hektár erdős terület s a másik Hannoverben a Lüneburger Heide nevű természeti park. Ajánlja ezeketán, hogy a Magyarhoni Földtani Társulat alakítson bizottságot a geológiai nevezetességek megvédelésére.

LÓCZY LAJOS tiszteleti tagnak emez indítványára SZONTAGH TAMÁS dr. másodelnök megjegyzi, hogy a társulat már 1908 április 1-i ülésén foglalkozott ezzel az ügyvel, amikor is a választmány ILOSVAY LAJOS dr. indítványára átírt a m. kir. földtani intézethez, hogy az intézet geológusai írják össze a megvédésre ajánlatos objektumokat. A m. kir. földtani intézet igazgatósága azután a megvédendő helyeket össze is írta s részletesen megokolt jelentést terjesztett a Földművelésügyi miniszter úrhoz. Az évekkel ezelőtt kezdett mozgalom azonban újabban elesenedett.

Többek hozzászólása után a választmány a Geológiai Szépségek megvédelésére bizottságot alakít, amelynek tagjai: LÓCZY LAJOS tiszteleti tag, SCHAFARZIK FERENC dr. elnök, SZONTAGH TAMÁS dr. másodelnök és PAPP KÁROLY titkár.

10. Elsőtítkár jelenti, hogy 1912 november 1-i kelettel a Magyarhoni Földtani Társulat Elnökségéhez a következő indítvány érkezett:

«Nagyságos dr. SCHAFARZIK FERENC műegyetemi tanár úrnak, mint a Magyarhoni Földtani Társulat Elnökének, Budapesten.

Nagyságos Elnök Ur!

Alulírottak, mint a Magyarhoni Földtani Társulat tagjai, a társulat tiszteleti tagjává való megválasztásra ajánljuk ILOSVAY LAJOS dr. műegyetemi tanár urat, a Magyarhoni Földtani Társulat örökítő és választmányi tagját. Az Alapszabályok 13. §-a követelte indokolást van szerencsénk a következőkben előterjeszteni:

ILOSVAY LAJOS dr. a kémiának nemcsak hazánkban, hanem Európaszerte ismert egyik legkiválóbb tudósa. A tudományos kémiát 1880 óta úgy elméleti, mint kísérleti irányban egyaránt eredményesen műveli s eddigé több mint száz eredeti értekezéssel gazdagította a hazai s külföldi irodalmat. Működése s munkássága minden szakember előtt ismeretes, úgy hogy ezt bővebben nem szükséges a Mélyen tisztelt Társulat Választmánya előtt ismertetni. E helyütt csupán azon oldalról mutatjuk be működését, amellyel a földtan körébe vágó tudományágakat gazdagította. A budai keserűvizeknek eddig ki nem mutatott alkatrészeiről, az ásványos vizek összetételének megváltozásáról, a buziási Józsefforrás, a luhi Margit-forrás, a Sarolta ásványvíz elemzéseiről írt nagybecsű tanulmányai mindmegannyi becses tudományos munkák, a mi szakunkban is. A torjai Büdös-barlang levegőjének kémiai s fizikai vizsgálata című munkája pedig egyik örökértékű forrásműve marad a pontvulkanizmussal foglalkozó geográfusnak és geológusnak egyaránt.

ILOSVAY LAJOS mint tanár 1882 óta egész nemzedékeket nevelt föl a kémia szeretetében s mint első műszaki főiskolánknak több ízben dékána, majd rektora, a műegyetem fejlesztésében elvülhetetlen érdemeket szerzett. Nem is említve közműködési s társadalmi téren való fontos szereplését, csupán azt említjük, hogy a természettudományok népszerűsítésében évek óta vezető szerepet visz hazánkban.

Társulatunknak 1883 óta rendes, 1884 óta örökítő és 1889 óta választmányi tagja. Mint választmányi tag böles tanácsaival már nagyon sokszor kisegítette a társulatot s mint a pénztárvizsgáló bizottság tagja 1890 óta fáradságot nem ismerő buzgalomával önzetlenül működik társulatunk fejlesztésén.

Mindezek alapján kérjük Nagyságos Elnök urat, hogy eme javaslatunkat a Földtani Társulat választmánya és közgyűlése céle terjeszteni szíveskedjék. Budapest, 1912 november 1-én. 1. LÓCZY LAJOS tiszteleti tag; 2. TREITZ PÉTER vál. tag; 3. EMSZT KÁLMÁN dr. vál. tag; HORVÁTH BÉLA dr. rendes tag; 5. SZINYEI-MERSE ZSIGMOND rendes tag.»

Elősitkár megjegyzi, hogy az indítvány az alapszabályok 13. §-ának megfelelően s kellő időben érkezvén az elnökséghez, tárgyalás alá vehető.

KOCH ANTAL tiszteleti tag melegen ajánlja ILOSVAY LAJOS úrnak tiszteleti taggá választatását. Többek hozzászólása után elnök határozatilag kimondja, hogy a választmány a benyújtott s öt tagtól aláírt ajánlat alapján ILOSVAY LAJOS dr. választmányi és örökítő tag urat az ásványtani és földtani kémia terén és a Magyarhoni Földtani Társulat fejlesztése körül szerzett nagy érdemei elismerésül a Magyarhoni Földtani Társulat közgyűlésének egyhangúlag tiszteleti tagul ajánlja.

11. Elnök kifejti, hogy a legnagyobb kitüntetés, amit a Magyarhoni Földtani Társulat kiváló tagjainak, illetőleg a kiváló szakembereknek adhat, a tiszteleti tagság. Dr. Szabó JÓZSEF elnöksége idejében számos külföldi kiváló szakembert is választott a társulat tiszteleti tagjainak sorába. Ezek közül jelenleg csak négy van életben, ú. m. BLANFORD londoni geológus, CAPELLINI GIOVANNI bolognai egyetemi tanár, STACHE GUIDO az osztrák Geológiai Intézet igazgatója és SUESS EDE bécsi egyetemi tanár. Javasolja ezek után, hogy ezt a régi szokást tartsuk meg s a leg-

közelebbi közgyűlés elé külföldi kiváló szakembereket is terjesszünk tiszteleti tagokul való megválasztásra.

Az elhangzott javaslatra LÓCZY LAJOS tiszteleti s örökítő tag a következő indítványt terjeszti a választmány elé:

«Nagyságos Elnök úr! Társulatunk mindig figyelemmel kísérte a külföldi földtani tudományos életet és rajta volt, hogy azokat a férfiakat, akik tudományunkat előbbre vitték és új irányokat érvényesítettek, közelebbi viszonyba hozza a m törekvéseinkhez. Ebből az elvből kiindulva bátorkodom HEIM ALBERT doktort, emeritált zürichi műegyetemi és tudományegyetemi professzort, a Geologische Commission der Schweizerischen Naturforschenden Gesellschaft elnökét, társulatunk külföldi tiszteletbeli tagjának leendő megválasztására a legközelebbi közgyűlésen mély tisztelettel ajánlani.

HEIM ALBERT, mint a nagyérdemű ARNOLD ESCHER von der LINTH tanítványa és utódja, negyven évig tanított a zürichi jóhírű főiskolán. Ékes szava, gyönyörű tolla s éles kritikája ismertté tette nevét az egész földkerekségen és mindenfelől jöttek hozzá a tanulni vágyók. A pontos rajzolás művészi tökéletességre emelte a geológiában és a domborzati ábrázolásban remekelt. Körülötte iskola fejlődött ki ezen a téren. Az Alpok tektonikai kutatásaiban vannak HEIM ALBERT legnagyobb tudományos érdemei. A Mechanismus der Gebirgsbildung című munkája SUESS: Antlitz der Erde remeke mellett a legjobban ismert és használt mű ebben a diszciplínában. Das Sentisgebirge munkája pedig a geológiai felvétel minuciózus pontosságának és páratlan szépségű ábrázolásnak mintaképe. HEIM ALBERT a fizikai földrajz vagy az általános földtan terén is nagy érdemmel dolgozott és elmélkedett. Elsőnek adott egészségesebb irányt a vulkáni kitörések megfigyelésének a Vesuvio 1872. évi kitörése alkalmával, amelynek véletlenül szemtanúja volt. A források vizsgálatában, a völgyalakulás és a terraszok keletkezése, valamint a földrengések megfigyelésében is gyümölcsöző eszméket hirdetett. A Magyarhoni Földtani Társulatot egykoron a Földrengési Bizottság megalakulásakor jó tanácsokkal támogatta. Azzal a meggyőződéssel ajánlom a mélyen tisztelt választmánynak HEIM ALBERT urat tiszteleti taggá való megválasztásra, hogy ezzel társulatunk dízét és tekintélyét növeljük.

Kelt Budapesten, 1912 október hónap 31-én. LÓCZY LAJOS dr. tiszteleti tag.»

Többek hozzászólása után elnök határozatilag kimondja, hogy a választmány LÓCZY LAJOS dr. javaslatára HEIM ALBERT nyugalmazott zürichi egyetemi és műegyetemi tanár urat, a geológia s tektonika nagynevű tudósát, egyhangúlag ajánlja a Magyarhoni Földtani Társulat tiszteleti tagjává való megválasztásra.

12. Elsőtítkár jelenti, hogy az elnökséghez november 1-i kelettel dr. SCHAFARZIK FERENC, LIFFA AURÉL dr. és MAURITZ BÉLA dr. aláírásával a következő indítvány érkezett:

«Tekintetes Választmány!

A Magyarhoni Földtani Társulat tisztelettel alóírott tagjai, vagyunk bátrak — alapszabályaink 13. §-ra hivatkozva — dr. GROTH PÁL-t, a müncheni egyetem ásványtani tanszékének nagynevű professzorát a Magyarhoni Földtani Társulat tiszteletbeli tagjává ajánlani.

E tiszteletteljes indítványunkat indokolva, legyen szabad mindenekelőtt felhozni, hogy mint eddig, ezentúl is érdeke Társulatunknak, hogy a külföld nagynevű szakférfaival összeköttetést keressen, a meglevőt pedig fentartsa. Ebből kiindulva, felhasználjuk az alkalmat, hogy a Tek. Választmánynak dr. GROTH PÁL személyében e kitüntetésre teljes mértékben érdemes férfit ajánljunk. Munkáinak köze-

lebbi méltatása csaknem fölösleges, mert kézikönyvei, nagyszámú ásványtani, kristálytani s kémiai irányú dolgozatai, — amelyekkel kora fiatalságától kezdve a szakirodalmat oly mértékben gazdagította, hogy hozzá hasonló példa csak kevés fogható — nemkülönb a még 1877-ben megindított és ez idő szerint a szakirodalom legelső rangú «Zeitschrift für Kristallographie stb.» című folyóirata úgyszólván közismeretesek.

Mindezekon kívül Társulatunk eme kitüntetésére még különösen azért is érdemes, mert nem egy hazánkfiának adott alkalmat, hogy messziről özönlő hallgatósága között helyet foglaljon és szaktudásában osztozzon.

A Magyarhoni Földtani Társulat megválasztatása esetében nem kevesebb büszkeséggel tekinthet majd dr. GROTH PÁLra ama nagyszámú egyéb külföldi társulatnál, mely őt már korábban tiszteletbeli tagjai sorába emelte.

Budapest, 1912 november 1. Dr. SCHAFARZIK FERENC elnök, dr. LIFFA AURÉL, dr. MAURITZ BÉLA választmányi tagok.»

Az elhangzott indítványhoz a választmány egyhangúlag hozzájárulván, elnök határozatilag kimondja, hogy a választmány dr. GROTH PÁL müncheni egyetemi tanár urat, a kristálytan és ásványtan terén kifejtett korszakos munkásságának elismerésül a Magyarhoni Földtani Társulat közgyűlésének tiszteleti taggá való megválasztatására ajánlja.

Végül LÖRENTHEY IMRE dr. választmányi tag felhívja az elsőtitkárt a választmánynak arra a korábbi határozatára, hogy a két nyári hónapot (május, június) kivéve, a Földtani Társulat üléseit a belvárosban tartsa, minthogy a földtani intézet a főváros szélén feküdvén, igen nehezen érhető el s ennek tudható be, hogy a június 5-i választmányi ülésen is csak négy választmányi tag volt jelen.

Elsőtitkár jelenti, hogy miként tavaly és harmadéve, úgy az idén is a Földtani Társulat decemberben, januárban és februárban egy-egy ülést a Természettudományi Társulat üléstermében szándékozik tartani.

Egyéb tárgy hiányában elnök az ülést 8 óra 10 perckor berekeszti.

Kelt Budapesten, 1912 november 6-án.

Jegyezte PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár.

Hitelesítik: dr. EMSZT KÁLMÁN és LÖRENTHEY IMRE választmányi tagok.

2. Jegyzőkönyv az 1912 december 4-én tartott választmányi ülésről.

Az ülés a kir. magyar Természettudományi Társulat üléstermében esti fél nyolc órakor kezdődik.

Elnök: SCHAFARZIK FERENC dr., műegyetemi tanár.

Megjelentek: INKBY BÉLA, KOCH ANTAL dr., LÓCZY LAJOS dr., TELEGDI RÓTH LAJOS tiszteleti tagok, EMSZT KÁLMÁN dr., HORUSITZKY HENRIK, ILOSVAY LAJOS dr., LIFFA AURÉL dr., LÖRENTHEY IMRE dr., MAURITZ BELA dr., PÁLFY MÓR dr., TIMKÓ IMRE. TREITZ PÉTER választmányi tagok, SZONTAGH TAMÁS dr., másodelnök, PAPP KÁROLY dr., VOGL VIKTOR dr. titkárok, ASCHER ANTAL pénztáros.

Elnök az ülést megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri EMSZT KÁLMÁN dr. és TIMKÓ IMRE választmányi tagokat.

Majd felhívja a titkárt a múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasására.

VOGL VIKTOR dr., másodtitkár felolvassa a november 6-iki választmányi ülés jegyzőkönyvét, amelyet egyhangúlag helyesnek ítélnék.

Elnök felhívja az elsőtitkárt jelentésének megtételére.

PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár erre a következő jelentést terjeszti elő:

„Igen tisztelt választmány! Van szerencsém jelenteni, hogy a f. évi november 6-iki választmányi ülés óta

I. Pártoló tagul jelentkezett:

1. INKEY BÉLA tiszteleti és örökítő tag, aki nov. 11-én Taródházán kelt levelében hálája és ragaszkodása jeléül 1000 koronás alapítványösszeget ajánl fel a Földtani Társulatnak.

II. Örökítő tagul jelentkezett:

2. TERLANDAY EMIL szentbenedekrendi gimnáziumi tanár, Esztergom, ajánlja ZIMÁNYI KÁROLY dr., vál. tag.

3. ZIELINSZKY SZILÁRD ügyvetemi tanár, Budapest, ajánlja SCHAFARZIK FERENC elnök.

III. Rendes tagokul jelentkeztek:

4. M. kir. állami Erdőhivatal, Zalaegerszeg, ajánlja a m. kir. Földmívelésügyi miniszter.

5. Magyar Kerámiai Gyár Részvénytársaság, Budapest, ajánlja a titkárság.

6. Ref. kollégiumi nagykönyvtár, Debrecen, ajánlja KORMOS TIVADAR vál. tag.

7. ECSEDY ISTVÁN dr., ref. kollégiumi tanár, Debrecen, ajánlja KORMOS TIVADAR vál. tag.

8. BARTÚCZ LAJOS dr., antropológus, Budapest, ajánlja a Barlangkutató Bizottság.

9. LUKÁCS ARNOLD bányavállalkozó, Budapest, ajánlja a titkárság.

Kérem a nevezett uraknak szíves megválasztását.

A választmány a felsorolt urakat egyhangúlag pártoló, örökítő, illetőleg rendes tagokká választja.

Elsőtítkár folytatólagosan bejelenti, hogy meghalt: HOERNES RUDOLF dr., egyetemi tanár Grácban, 1912 aug. 21-én, a megboldogult 1884 óta volt rendes tagunk. Szomorú tudomásul szolgál.

Kilépésüket jelentették:

1. BERÉNYI SÁNDOR dr., budapesti ügyvéd 1907 óta rendes tag.

2. HOLLAKI IMRE acsucái földbirtokos 1907 óta rendes tag.

Mint hogy a nevezett rendes tagok kilépésüket kellő időben jelentették, az 1912 évre kilépésüket a választmány elfogadja.

A folyó ügyek sorából a következő ügyek kerülnek elő:

1. ILOSVAY LAJOS dr. úr, a kir. magy. Természettudományi Társulat főtítkára f. é. nov. 24-én kelt 182. sz. átiratában értesíti az elnökséget, hogy a Földtani Társulat választmányának kívánságára társulatunknak a december, január s február hónap első szerdáján a Természettudományi Társulat üléstermét előjegyezte.

A választmány Ilosvay főtítkár úrnak köszönetet mond a szíves támogatásért.

2. Cook Thomas és Fia Cég utazási irodája ajánlkozik, hogy az 1913-i kanadai kongresszusra Torontóba jelentkező tagokat előnyösen elszállásolja. Tudomásul szolgál.

3. a) Steinbruch és Sandgrube hallei lap lenyomatási engedélyt kér a Földtani Közlönyből PAPP KÁROLY: A futásfalvi Pokolvölgy cikkéből.

b) A Bányászati szerkesztősége lenyomatási engedélyt kér Magyarországi kőszénkészlete cikkéből.

A választmány a lenyomatási engedélyt mindkét folyóiratnak megadja.

4. KADIĆ OTTOKÁR barlangkutató bizottsági előadó úr megköszöni a választmányának a 200 korona tiszteletdíjat, a melyet a Földtani Társulat pénztára neki már ki is utalt.

5. Dr. KORMOS TIVADAR választmányi tag 1912 dec. 1-iki kelettel a következő levelet intézte az Elnökséghez:

«Tisztelettel bejelentem, hogy a társulat választmányához benyújtott kettős indítványomat ezennel visszavonom s kérem a Tekintetes Elnökséget, hogy annak tárgyalását mellőzni sziveskedjék. Egyúttal van szerencsém bejelenteni, hogy a társulatban viselt választmányi tagságomról ezennel lemondok s miután ez az elhatározásom érett megfontolás eredménye és megmáshatatlán, tisztelettel kérem a Tekintetes Elnökséget, hogy a tisztújítás alkalmából esetleges újabb jelölésemtől eltekinteni méltóztassék.»

Többek hozzászólása után Elnök határozatilag kimondja, hogy a választmány nem talál okot a felolvasott levél alapján a lemondásra, ezért dr. KORMOS TIVADAR-nak a választmányi tagságról való lemondását nem veszi tudomásul s megbízza az Elnökséget, hogy a választmánynak eme határozatáról dr. KORMOS TIVADAR urat értesítse.

6. A Barlangkutató Bizottság bemutatja 1912 november 14-iki ülésének jegyzőkönyvét, amelynek mind a 6 pontja tudomásul szolgál.

7. A Barlangkutató Bizottság előterjeszti a tervezett Barlangkutató Szakosztály ügyrendjét.

Az ügyrend részletes megvitatására a választmány bizottságot küld ki, amelynek elnöke: SZONTAGH TAMÁS dr., másodelnök és tagjai: HORUSITZKY HENRIK és TIMKÓ IMRE választmányi tagok.

Elnök felveti a kérdést, vajjon a szakosztály ügyrendjével kapcsolatban nem volna-e célszerű a szakosztály leendő elnökét is biztosítani, hogy ő vagy a társulat elnökségében, vagy a választmányban helyet foglalhasson.

ILOSVAY LAJOS dr. ajánlja, hogy az ügyrenddel kapcsolatban az alapszabályok 18. §-a olyképp módosíttassék, hogy a választmánynak hivatalból tagja legyen a leendő szakosztály elnöke.

Elsőtítkár megjegyzi, hogy a leendő szakosztály elnöke minden alapszabályváltoztatás nélkül, rendes választás útján is belekerülhet a választmányba. Többek hozzászólása után elnök szavazást rendel, amelynek eredménye az, hogy ILOSVAY LAJOS dr. indítványára 10 szavazat, az ellenindítványra 2 szavazat esik.

Elnök ezután határozatilag kimondja, hogy a választmány javasolni fogja legközelebbi közgyűlésnek a 4. §. és 18. §-ainak megfelelő változtatását:

4. §. A jelentékenyebb eszközök:

f) Fiókegyesületek és szakosztályok alakítása.

«18. §. A társulat ügyeit a választmány intézi, amelynek tagjai: az elnök, másodelnök és a szakosztály elnöke, továbbá 12 választmányi tag, az állandóan Magyarországon lakó tiszteleti tagok, az első-, másodtitkár és a pénztáros.»

Minden kétség eloszlatása céljából ezen alapszabályváltoztatással kapcsolatosan a leendő Barlangkutató szakosztály ügyrendje is a közgyűlés elé terjesztetik s elfogadás esetén a megváltozott 4. és 18. §-ok helybenhagyás végett felsőbb helyre terjesztendők fel.

S. Elsőtítkár és pénztáros előterjesztik a Földtani Társulat vagyoni állását.

A) Forgótőke állása 1912 december 1-én:

1912. évi bevétel	— — — — —	16,696 K 80 f.
1912. évi kiadás	— — — — —	16,267 „ 26 „
marad készpénz	— — — — —	429 K 54 f.

B) A vagyonálladék 1912 december 1-én:

Alap t ő k e:

a) értékpapírokban	— — — — —	41,300 K — f.
b) betéti könyvben	— — — — —	206 „ 87 „ 41,506 K 87 f.

Dr. Szabó-emlékalap alap t ő k é j e:

a) értékpapírokban	— — — — —	8,700 K — f.
b) betéti könyvben	— — — — —	32 „ 29 „ 8,732 „ 29 „

Dr. Szabó-emlékalap kamatai:

betéti könyvben	— — — — —	750 „ 56 „
-----------------	-----------	------------

F o r g ó t ő k e:

a) társulati (betéti könyvben)	— —	2,893 K 20 f.
b) barlangk. biz. (bet. k.-ben)	—	168 „ 26 „ 3,061 „ 46 „
Előlegokmányokban (dr. BALLÓ részére)	— — — — —	200 „ — „
		Összesen: 54,251 K 18 f.

Budapesten, 1912 december 1-én.

Dr. PAPP KÁROLY
elsőtítkár.

ASCHER ANTAL
pénztáros.

A beterjesztett kimutatás tudomásul szolgál.

Egyéb tárgy híjján Elnök az ülést 8 óra 35 perckor berekeszti.

Kelt Budapesten 1912 december 4-én. Jegyezte PAPP KÁROLY elsőtítkár.»

3. Jegyzőkönyv az 1913 január 8-án tartott választmányi ülésről.

Az ülés a Kir. magy. Természettudományi Társulat üléstermében kezdődik d. u. 7 órakor.

Elnök: SCHAFARZIK FERENC dr. kir. bányatanácsos, műegyet. ny. r. tanár.

Jelen vannak: LÓCZY LAJOS tiszteleti tag, EMSZT KÁLMÁN, LIFFA AURÉL, LŐRENTHEY IMRE, HORUSITZKY HENRIK, TREITZ PÉTER, TIMKÓ IMRE vál. tagok. SZONTÁGH TAMÁS másodelnök, PAPP KÁROLY elsőtítkár, ASCHER ANTAL pénztáros.

Elnök az ülést megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesítésére fölkeri LIFFA AURÉL és TIMKÓ IMRE urakat, a jegyzőkönyv vezetésével VIGH GYULA r. tagot bízván meg. Majd felolvastatja a mult ülés jegyzőkönyvét, melynek megtörténte után LŐRENTHEY v. tag megjegyzi, hogy a jegyzőkönyv nem fõdi a valóságot, mert a választmány úgy határozott, hogy az összes téli hónapokban a Term. tud. Társulat üléstermében tartja az üléseit, míg a jegyzőkönyv csak három hónapról szól. — PAPP KÁROLY

elsőtítkár megjegyzi, hogy ez a választmányi határozat régebben hozathatott, mert titkársága alatt ilyen határozat nem volt. — LŐRENTHEY vál. tag ismételt felszólalása után LÓCZY LAJOS tb. tag kijelenti, hogy a választmány kötelező határozatot nem hozhat, mert idegen termék fölött rendelkezési jogot nem gyakorolhat, tehát csak óhajtasokat fejezhet ki. — SZONTÁGH TAMÁS másodelnök oly értelmű kijelentést tesz, hogy lehetőleg a téli hónapokra igyekezzék a választmány a Természettudományi társulat termét megszerezni. — LÓCZY L. tb. tag a választmányi ülések helyét sem tartja pontosan megjelölhetőnek és felemlíti, hogy már a régmúlt időben is különböző helyeken tartották azokat. — Elnök határozathozatal kérdését vetvén föl, egyhangú határozat alapján kijelenti, hogy a választmány óhaját fejezi ki afölött, hogy a Földt. Társulat a téli hónapokban üléseit lehetőleg a város központjában fekvő termekben tartsa.

Elnök felhívja az elsőtítkárt titkári jelentésének megtételére.

Dr. PAPP KÁROLY elsőtítkár erre a következőket jelenti: «Igen tisztelt Választmány! Tisztelettel jelentem, hogy az 1912 december 4-iki választmányi ülés óta

I. örökítő tag ul jelentkezett:

1. Református főgimnázium Mezőtúr. Ajánlja Horusitzky Henrik vál. tag.

II. rendes tagok ul:

2. M. k. állami erdőhivatal Torda. Ajánlja M. k. Földművelésügyi Miniszter.
3. « « « « Arad. « « « « «
4. BOKOR ELEMÉR cs. és kir. 26-ik gyalogezredbeli hadnagy, Esztergom. Ajánlja Mihók Ottó r. tag.
5. LIEBSCH HUGÓ kerámiai gyárigazgató Budapest. Ajánlja a titkárság.
6. SULCZER VILMOS vegyész, a Magyar Kerámiai Gyár R. T. műszaki asszisztense Bpest. Ajánlja a titkárság.

A felsorolt testületeket s urakat a választmány egyhangúlag a társulat örökítő, illetőleg rendes tagjai közé választja.»

Meghalt BRUCK JÓZSEF földművelésügyi miniszteri segédhivatali igazgató, s a m. k. földtani intézet könyvtárosa 1912 dec. 10-én 62 éves korában. A megboldogult mindössze 3 év óta volt rendes tagunk.

Szomorú tudomásul szolgál.

A választmány ezek után a folyó ügyek tárgyalására tér át.

SZONTÁGH TAMÁS dr. a Barlangkutató Bizottság ügyrendjének átvizsgálására kiküldött bizottság elnöke ezután jelenti, hogy a szakosztályá átalakulni óhajtó Barlangkutató Bizottság ügyrendjét a bizottság egyszerűsíteni volt kénytelen. Az elnöklete alatt HORUSITZKY HENRIK és TIMKÓ IMRE választmányi tagokból álló bizottság beható tárgyalások után módosított ügyrendet dolgozott ki. Az eredeti tervezetnek 32, a módosítottnak 22 pontja van.

Elsőtítkár fölolvassa a módosított ügyrendet.

A 9. §-nál Elnök kifogásolja, hogy a bizottságba választandó tiszteleti tag a Földtani Társulatlak is tiszteleti tagja legyen. — LŐRENTHEY v. t. megjegyzi, hogy más szakosztályok, pl. a Természettudományi Társulat szakosztályai sem választanak tiszteleti tagokat. Elnök szavazásra tevén föl a kérdést a bizottság tisz. tagválasztási joga fölött, a választmány egyhangúan annak törlését határozza el azon indokolással, hogy tiszteleti tagok más szakosztályokban sincsenek.

Elnök az alapító tagsági díjra vonatkozólag megjegyzi, hogy túl magas a

200 K díj. Indítványára választmány úgy határoz, hogy pártoló tagul jelentkezők 200 K, örökítő tagul jelentkezők pedig 100 K-t tartoznak fizetni.

A 12. §-nál Lóczy t. t. megjegyzi, hogy nem tartja helyénvalónak, hogy a szakosztály közgyűlést tarthasson; indítványára a «közgyűlés» szónak «szakosztályi tisztújító ülés» vagy «évváró ülés» elnevezésre való kijavítását határozza el a választmány.

A 14. §-nál Lóczy t. t. megjegyzi, hogy a szakosztályi elnök teljes függetlensége nem helyes; utal az egyetemre, ahol az egyes karok az egyetemi Tanács közvetítésével, valamint a Földrajzi és Természettudományi Társulatok szakosztályaira, ahol a társulat elnökének közvetítésével történik a hatóságokkal s a hivatalos közegekkel való érintkezés. Nem képviselheti a hatóságok előtt a szakosztályt, mert az nem önálló erkölcsi testület. Indítványára a szöveg így módosíttassék: «képviselet a szakosztályt a nyilvánosság előtt.»

A 20. §-nál SZONTÁGH TAMÁS alelnök megjegyzi, hogy a mostani bizottság hű vágya, hogy a támogatás az anyatársulat részéről bármely csekély összegben is, de állandó legyen. — Lóczy L. t. t. az «évi» szót kihagyandónak tartja, mert nem lehet tudni, hogyan alakulnak a Földt. Társulat viszonyai és az «évi» szóval leköti magát az anyatársulat a szakosztállyal szemben. — LŐRENTHEY v. tag hozzászólása után a választmány következőképen módosítja az eredeti szöveget: «a Földtani Társulat segélye, melyet a választmány évről-évre állapít meg.»

Elsőtitkár jelenti, hogy a Barlangkutató Bizottságnak szakosztállyá való átalakulása szükségessé teszi, hogy a Földt. Társulat alapszabályainak 4. §-a is módosíttassék a következőleg: «f) fiókegyesületek és szakosztályok alakítása»; és a 18. §. is a következőképen: «A választmány tagjai: elnök, másodelnök, a fiókegyesületek és szakosztályok elnökei, elsőtitkár, másodtitkár, 12 választm. tag, a magyar honos tiszteleti tagok és a pénztáros».

LŐRENTHEY v. t. kéri a választmányt, hogy egy pár módosítást eszközölhessen az alapszabály egyes paragrafusain. A választmány ebbe beleegyezik. — Elnök kéri a pénztárvizsgáló bizottság tagjait, hogy a pénztárvizsgálathoz január hó 26-ika délelőttjén megjelenni sziveskedjenek.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök a választmány nevében a Barlangkutató Bizottság ügyrendje körül eljáró bizottságnak köszönetet mondva, az ülést esteli $\frac{3}{4}$ 9 órakor berekeszti.

Kelt Budapesten 1913 január 8-án.

Jegyezte PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár. Hitelesítik: LIFFA AURÉL dr. és TIMKÓ IMRE választmányi tagok. Láttá SCHAFARZIK FERENC dr. elnök.

4. Jegyzőkönyv az 1913 január 29-én tartott választmányi ülésről.

Az ülés a m. k. földtani intézet előadótermében délután 7 órakor kezdődik.

Elnök: SZONTÁGH TAMÁS dr. királyi tanácsos, másodelnök. Megjelentek: INKEY BÉLA, LÓCZY LAJOS dr., TELEGGI RÓTH LAJOS tiszteleti tagok, EMSZT KÁLMÁN dr., HORUSITZKY HENRIK, LIFFA AURÉL dr., MAURITZ BÉLA dr., PÁLFY MÓR dr., TIMKÓ IMRE, TREITZ PÉTER választmányi tagok, PAPP KÁROLY dr. és VOGL VIKTOR dr. titkárok.

Elnöklő másodelnök a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri EMSZT KÁLMÁN dr. és PÁLFY MÓR dr. választmányi tagokat.

A múlt ülés jegyzőkönyve felolvastatván, az ellen senkinek észrevétele nincs. Elnök felhívja az elsőtitkárt jelentésének megtételére.

PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár erre a következő jelentést terjeszti elő:

«Igen tisztelt Választmány! Tisztelettel jelentem, hogy az 1913 jan. 8-iki választmányi ülés óta rendes tagokul jelentkeztek:

1. M. k. állami főreáliskola Győr. Ajánlja a titkárság.
2. Dr. STREDA REZSŐ hitoktató Budapest. Ajánlja a titkárság.
3. PARÁSZKA GÁBOR áll. polg. isk. tanár Felsővisó. Ajánlja a Barlangkutató Bizottság.

4. FILIMON AURÉL népiskolai tanító Felsővisó. Ajánlja a Barlangkutató Bizottság. A felsoroltakat a választmány egyhangúlag rendes tagokká választja.

Elsőtítkárra foytatja: «Szomorúan jelentem továbbá, hogy GRAENZENSTEIN BÉLA v. b. t. t., nyug. m. k. államtilkár 66 éves korában 1913 jan. 9-én meghalt. A megboldogult 1872 óta volt rendes tagunk». Szomorú tudomásul szolgál.

A mai ülésről távolmaradásukat kimentették SCHAFARZIK FERENC dr. elnök, ILOSVAY LAJOS dr. és LÖRENTHEY IMRE dr. választmányi tagok.

A folyó ügyek sorából a következők kerülnek sorrendre:

1. A Barlangkutató Bizottság beterjeszti 1912. évi működéséről a jelentést, amelyet KADIÓ OTTOKÁR dr. előadó az 1913 január 25-i évváró ülésen előterjesztett. A jelentés szerint a Bizottságnak 2 tisztviseleje, 5 tiszteletbeli, 50 bizottsági, 6 külső, tehát összesen 63 tagja van, ezek közül 22 bizottsági tag az 1912. évben választatott. Elnöklő másodelnök jelenti, hogy a bizottság évváró ülésén dr. Pálffy Mór s Horusitzky Henrik választmányi tagokkal együtt ott volt, s így ismeri a jelentés tartalmát. A választmány a jelentést egyhangúlag tudomásul veszi.

2. A Barlangkutató Bizottság beterjeszti az 1913 január 25-iki üléséről a jegyzőkönyvet. Az évváró tisztújító ülés az 1913—1915. ciklus folyamára elnökké LENHOSSÁK MIHÁLY dr. egyetemi tanárt, alelnökké báró NYÁRY ALBERT dr. archeológust és előadóvá dr. KADIÓ OTTOKÁR m. k. I. oszt. geológust választotta.

A választmány a Barlangkutató Bizottság tisztikarának megválasztatását tudomásul veszi.

3. Az 1912 dec. 4-iki választmányi ülés a Barlangkutató Szakosztály ügyrendjének tárgyalására bizottságot küldött ki, amelynek elnöke dr. SZONTAGH TAMÁS másodelnök s tagjai: HORUSITZKY HENRIK és TIMKÓ IMRE választmányi tag urak voltak. A bizottság jelentését választmányunk idei jan. 8-iki ülése általánosságban elfogadva s némi módosításokkal a Barlangkutató Szakosztály ügyrendjét 22 pontban meg is szövegezte. Ezen ügyrendet elnökségünk a Barlangkutató Bizottságnak átadva, ezt január 25-iki évváró ülésén tárgyalás alá vette, s erről most átiratban számol be. A BEKEY IMRE GÁBOR és KADIÓ OTTOKÁR uraktól aláírt s a Választmányhoz intézett átirat 15 oldalon részletesen bírálja a választmánytól elfogadott tervezeteket, s számos módosítást ajánl ezen. LÓCZY LAJOS tiszteleti tag úgy látja, hogy a Barlangkutató Bizottságnak most az a törekvése, hogy elváljon a Földt. Társulattól, azért azt ajánlja, hogy maradjon a bizottság tovább is bizottság, miként eddig volt s ne alakuljon szakosztállyá. PÁLFFY MÓR választmányi tag szerint az elszakadást főképp a nem dolgozó bizottsági tagok kívánják, ezért javasolja, hogy a választmány szüntesse be ezt a 60 tagú barlangkutató bizottságot, és e helyett küldjön ki egy szűkebbkörű bizottságot, amelynek feladata a komoly barlangkutató legyen. HORUSITZKY HENRIK választmányi tag nem ajánlja, hogy a bizottságot megszüntessük, hanem indítványozza, hogy a bizottság az eredeti tervezet szerint alakuljon át Barlangkutató Szakosztállyá.

Elnöklő másodelnök felteszi a kérdést, hogy PÁLFFY MÓR dr. választmányi tag indítványára, amely szerint a Barlangkutató Bizottság mai összeállításában szűnjön meg s egy szűkebb zártkörű barlangkutató bizottság küldessék ki, dolgozó

tagokkal — kik szavaznak? A szavazás megtörténvén, PÁLFY MÓR indítványára 4-en, ellene 5-en szavaznak. Elnöklő másodelnök tehát kimondja, hogy a Barlangkutató Bizottság megmarad mai összeállításában mindaddig, míg a közgyűlés a Barlangkutató Szakosztályt meg nem alakítja.

Elnöklő másodelnök ezekután felteszi a kérdést, hogy a létesítendő Barlangkutató Szakosztály ügyrendjének tervezetével, illetőleg a benyújtott s BEKEY IMRE GÁBOR és KADIÓ OTTOKÁR uraktól aláírt észrevételekkel szemben a választmány minő állásponton van.

A feltett kérdésre Horusitzky Henrik választmányi tag azt ajánlja, hogy a választmány ragaszkodjon az 1913 január 8-iki választmányi ülésen elfogadott ügyrendhez, s a BEKEY IMRE GÁBOR és KADIÓ OTTOKÁR uraktól ajánlott módosításokból csak az 5. pontot fogadja el, t. i. hogy a szakosztály rendes tagjaira az évi 3 korona előfizetési díj kötelező legyen.

Többek hozzászólása után elnöklő másodelnök határozatilag kimondja, hogy a választmány ragaszkodik az 1913 január 8-iki választmányi ülésen elfogadott ügyrendhez, s a Barlangkutató Szakosztály 1—22 pontból álló ügyrendjében csak az 5. pont módosítását engedi meg a következőképen:

«5. Rendes tag az anyaegyesületnek minden tagja, aki ebbeli óhaját a szakosztály vezetőségének bejelenti és kötelezi magát a szakosztály folyóiratára 3 korona évi előfizetési díjat fizetni.»

Az 1913 jan. 8-iki választmányi ülés az *Alapszabályok* 4. és 18. §-ának módosítását határozta el. Ugyanezen ülés engedélyt adott dr. LÖRENTHEY IMRE választmányi tag úruak is arra, hogy pár módosítást a közgyűlést előkészítő választmányi ülés elé terjeszthessen. Dr. LÖRENTHEY IMRE választmányi tag úr a következő módosítást ajánlja:

VIII. *Tagok jogai.* 17. §. Második bekezdés. A társulat minden tagja részt vehet a szaküléseken és a közgyűléseken is; azonban a közgyűléseken szavazati joga csak a tiszteleti, pártoló, örökítő és rendes tagoknak van, ha ott személyesen megjelennek; a rendes tagoknak akkor, ha a közgyűlés évére a tagdíjat kifizették s ezt igazolják is.

Többek hozzászólása után elnöklő másodelnök felteszi a kérdést, hogy az indítvány első részéről, t. i. hogy a tagok személyesen megjelenjenek, minő állásponton áll a választmány. A választmány a személyes megjelenés kötelezettségét elfogadja.

Elnöklő másodelnök felteszi a kérdést, hogy az indítvány második részét, hogy csak a tagsági díj kifizetését igazoló tag szavazhasson — elfogadja-e a választmány. Többek hozzászólása után elnök határozatilag kimondja, hogy a választmány nem fogadja el azon indítványt, hogy a rendes tagok csak akkor szavazhassanak, ha a tagsági díj kifizetését igazolják, minthogy annak ellenőrzése, hogy ki fizetett, ki nem, *a valóságban* csaknem lehetetlen; különben is a hátralékos tagokat a választmánynak módjában van a tagok sorából törölni. De ameddig valaki tag, addig nem foszthatjuk meg tagsági jogainak gyakorlásától.

PÁLFY MÓR dr. választmányi tag indítványozza, hogy a tagok jogaival brío intézetek, testületek megbizottjaik útján szavazhassanak. MAURITZ BÉLA dr. ellenzi ezt a javaslatot, mert az intézmények előre nem tudhatják, hogy kire szavazzanak, s bajos nekik bizonytalan személyre meghatalmazást adni. LÓCZY LAJOS helyesli PÁLFY MÓR indítványát s kifejti, hogy az intézmények csak arra adnak meghatalmazást, hogy képviselőjük szavazhasson, de hogy kire szavazzon ez a megbizott, azt a titkos szavazás folytán úgy sem rendelhetik el; a megbizott tehát saját belátása szerint épúgy szavaz titkosan, mint bármely más tag.

A választmány többek hozzászólása után PÁLFY MÓR dr. indítványát szótöbbséggel elfogadja.

Ezek után elnöklő másodelnök kimondja, hogy a választmány az alapszabályoknak következő módosítását ajánlja a közgyűlésnek:

«Alapszabálymódosítások tervezete.¹

Az 1913 január hónap 29-én tartott választmányi ülés a Magyarhoni Földtani Társulat 1904 február 3-án elfogadott alapszabályaiban a következő módosításokat ajánlja:

III. E s z k ö z ö k.

4. §. A jelentékenyebb eszközök: *a)* gyűlések, *b)* kiadványok, *c)* könyvtár, *d)* ásvány-, föld- és öslénytani tárgyak gyűjtése, *e)* egyes vidékek földtani tanulmányozása, *f)* fiókegyesületek és *szakosztályok* alakítása.

VIII. T a g o k j o g a i.

17. §. A tagok a társulattól oklevelet kapnak, melynek alapján magukat a «Magyarhoni Földtani Társulat» pártoló, örökítő, rendes, tiszteleti vagy levelező tagjainak nevezhetik.

A társulat minden tagja részt vehet a szaküléseken és a közgyűléseken is; azonban a közgyűléseken szavazati joga a tiszteleti, pártoló örökítő és rendes tagoknak csak akkor van, *ha ott személyesen megjelennek, A tagok jogaival bíró intézetek, hivatalok, testületek vagy vállalatok megbízottaik útján szavazhatnak. Az írásbeli felhatalmazással megbízottak azonban a közgyűléseken csakis akkor szavazhatnak, ha ott személyesen megjelennek.* A levelező tagok kivételével a társulatnak minden tagja kapja a társulat folyóiratát, használhatja a társulat könyvtárát és új tagokat ajánlhat. *A fiókegyesületek és szakosztályok kiadványaikért díjakat szedhetnek.*

IX. Ü g y v e z e t é s.

18. §. A társulat ügyeit a választmány intézi, amelynek tagjai: az elnök, másodelnök, *a fiókegyesületek és szakosztályok elnöke, a magyar honos tiszteleti tagok,* 12 választmányi tag, az elsőtitkár, másodtitkár és a pénztáros.

Ad 26. §. A választmány mindenféle személyi ügyben mindig titkos szavazással dönt.»

5. A *Magyar Néprajzi Társaság* 1912 dec. 17-én kelt 147. sz. átiratában arra kéri a Földtani Társulatot, hogy tegyen lépéseket úgy a m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban, mint a budapesti tudományegyetem bölcsészettudományi karánál a megüresedett *embertani tanszék fenntartása* érdekében.

A választmány a Néprajzi Társaság kérését egyhangúlag elfogadja, s a lépéseket a jelzett irányban meg fogja tenni.

HILLEBRAND JENŐ Münchenből jelenti, hogy dr. BAYER JÓZSEF a bécsi Hofmuseum archeológiai osztályának öre március 17-én hajlandó volna előadást tartani társulatunkban a *jégkorszakról*, kapcsolatban a magyar leletekkel.

A választmány BAYER úr ajánlkozását örömmel veszi, s őt meghívja előadás tartására.

7. GAÁL ISTVÁN r. tag átir az Elnökséghez az 1913. jan. 8-i szakülésen történt közbeszólás ügyében. A választmány az ügy elintézését az elnökség hatáskörébe tartozónak vélvén, GAÁL ISTVÁN tagtárs úr beadványának elintézését az elnökségre bizza.

¹ A dült betűkkel szedett kifejezések jelzik a módosítást.

8. A választmány végül megállapítja a 63-ik közgyűlés napirendjét. Az 1913 február 5-én délután 6 órakor tartandó közgyűlés napirendje a következő leend:

1. Elnöki megnyitó; 2. tiszteleti tagok választása; 3. titkári jelentés; 4. pénztárvizsgáló bizottság jelentése; 5. költségvetés az 1913. évre; 6. pénztárvizsgáló bizottság kiküldése; 7. bizottsági működésekről beszámoló, és pedig jelentések a) a barlangkutató bizottság; b) Böckh-szobor bizottság; c) geológiai szótár bizottság működéséről; d) jelentés az őslénytani tárgyak megvédésére betervezett dr. KORMOS-féle javaslatról; 8. a Barlangkutató szakosztály alakulása; 9. esetleges indítványok és alapszabálymódosítások; 10. tisztújítás és pedig tisztviselők és választmányi tagok választása az 1913—1915. évi időközre.

A jelölést a választmány a régi tradíciók alapján olyképp ejti meg, hogy a tisztikarra hármas, a választmányi tagokra kettős jelölést javasol, a következőképen:

A Magyarhoni Földtani Társulat tisztviselőire¹

az 1913—1915. évi ciklusra,

Választandó: 1 elnök	Szontagh Tamás dr.*
1 másodelnök	Pálffy Mór dr.
1 elsőtítkárr és	
1 másodtitkárr.	<i>Elsőtítkárr:</i>
<i>Elnök:</i>	Horusitzky Henrik
Franzenau Ágoston dr.	Papp Károly dr.*
Schafarzik Ferenc dr.*	Treitz Péter.
Zimányi Károly dr.	<i>Másodtitkárr:</i>
<i>Másodelnök:</i>	Koch Nándor dr.
Lőrenthey Imre dr.	Maros Imre
	Vogl Viktor dr.*

A Magyarhoni Földtani Társulat választmányi tagjaira²

az 1913—1915. évi időközre.

Választandó 12 választmányi tag.

1. Bella Lajos	13. Mauritz Béla dr.*
2. Déchy Mór dr.	14. Pálffy Mór dr.*
3. Emszt Kálmán dr.*	15. Princz Gy. dr.
4. Franzenau Ágoston dr.*	16. Rozlozsnik Pál
5. Gáspár János dr.	17. Schréter Zoltán dr.
6. Horusitzky Henrik *	18. Steinhausz Gyula
7. Illés Vilmos	19. Timkó Imre *
8. Kadié Ottokár dr.	20. Treitz Péter *
9. Kormos Tivadar dr.	21. Vadász Elemér dr.
10. László Gábor dr.	22. Vizer Vilmos
11. Liffa Aurél dr.*	23. Zimányi Károly dr.*
12. Lőrenthey Imre dr.*	24. Zsigmondy Árpád.

A választmány végül PÁLFY MÓR dr. indítványára elhatározza, hogy az elsőtitkárr fizetése 900 koronára, a másodtitkárré 600 koronára, az irnoké 240 koronára a szolgák jutalomdíja 480 koronára emeltessék; ellenben törli a könyvtár fejleszté-

¹ A csillaggal jelöltek az 1910—1913. évi időközben tisztviselők voltak.

² A csillaggal jelöltek az 1910—1912. évi időközben választmányi tagok voltak.

sére előirányzott 200 koronát, amelyet a titkári fizetések emelésére fordít. A barlangkutató bizottságnak pedig az 1913. évre 1200 korona segélyt szavaz meg.

Egyéb tárgy hiányában elnöklő másodelnök az ülést esti 9 órakor berekeszti.

Kelt Budapesten, 1913 január 29-én.

Jegyezte: Dr. PAPP KÁROLY elsőtitkár. Hitelesítik: EMSZT KÁLMÁN dr., és PÁLFY MÓR dr. választmányi tagok. Látta: SCHAFARZIK FERENC dr. elnök.

GEOLÓGIAI ESEMÉNYEK.

A) A m. kir. földtani intézet 1913. évi költségvetése.

Az Állami Költségvetés 1913. évi V. füzetében a Részletezések 177—179. oldalán a következő adatokat látjuk. A személyi járandóságok. Az 1912. évre engedélyezett 172,065 koronával szemben az 1913. évben 186,506 koronára rúgnak. A dologi kiadások az 1912. évben engedélyezett 107,300 koronával szemben az 1913. évben 110,700 koronát tesznek ki. Ezen dologi kiadások között ben van az 50,000 koronára rúgó hivatali átalány, a 40,300 koronát kitevő utazási és szolgatartási átalány, továbbá 5000 korona ásatásokra, 2500 korona az épület fenntartására, 5000 korona külföldi utazásokra és 4500 korona az írói tiszteletdíjakra. A rendes kiadások összege tehát 297,206 korona. A rendkívüli kiadások az 1912. évre engedélyezett 65,000 koronával szemben az 1913. évben 89,000 koronára rúgnak. Az Indokolás (118 oldal) szerint ezen emelkedésnek a legfőbb oka, hogy a felsőmagyarországi új felvételekre (ú. n. reambulációkra) a m. k. Földművelésügyi Miniszter 25,000 koronát irányzott elő. A felvidék 16 vármegyéjében a geológiai reambulációt az a körülmény teszi szükségessé, hogy ezen országrészekről sem önálló felvételi adatokkal, sem pedig geológiai térképekkel nem rendelkezünk. A m. k. földtani intézet ezen régen érzett hiány pótlását munkaprogrammjába vette és a reambulációt, valamint a térképek kiadását 10 év alatt tervezi. A rendkívüli kiadások között a következő tételek szerepelnek: 35,000 korona geológiai gyakorlati irányú kutatásokra, 10,000 korona a laboratóriumok felszerelésére, 5000 korona az intézet épületének mázolására, 10,000 korona a hazai érctelepek tanulmányozására, 25,000 korona a felsőmagyarországi új felvételekre és 4000 korona a Szeleta-barlang kutatásának befejezésére. A rendes átmeneti kiadások főösszege az 1912. évre megállapított 344,365 koronával szemben az 1913. évben 386,206 korona

Kapcsolatban a m. k. földtani intézet költségvetésével megemlítjük, hogy a földművelésügyi költségvetés tárgyalásakor, 1912 nov. 9-én a pénzügyi bizottságban hazánk közgazdasági életének egyik kimagasló férfja nagy elismeréssel szolt az intézet működéséről. Ugyanis a Budapesti Hírlap, a Pesti Hírlap s a többi nagyobb napilap följegyzése szerint HELTAI FE-